

109. møde.

Onsdag den 2. juni kl. 10.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om sikring af borgernes ret til frit at kunne færdes såvel i private som erhvervsmæssige formål [af Nathalie Lind m.fl.].

(Andre selvst. forslag nr. LXIX. Fremsat 9/3 76. Første behandling 31/3 76. Betænkning 26/5 76).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Hjortnæs (S):

Der har efterhånden været flere, og lad mig sige ikke helt uinteressante udspil omkring det, der er blevet betegnet som sagen vedrørende de fysiske blokader. Når venstre nu senest foreslår, at deres eget beslutningsforslag ændres fra at gå på straffeloven til at gå på politivedtægten, har det naturligvis en politisk motivering. Alligevel må ændringsforslaget give anledning til juridiske og formelle overvejelser.

Udvalget har på foranledning af de socialdemokratiske medlemmer rejst det spørgsmål, om ændringsforslaget kan stilles, uden at dets vedtagelse vil kunne siges at ændre det oprindelige forslags identitet. Selv om vi ønskede spørgsmålet forelagt folketingets udvalg for forretningsordenen, har udvalgets formand, der også er det radikale venstres ordfører, fundet det tilstrækkeligt at spørge folketingets formand, der har svaret, at han ikke finder, der vil kunne opstå noget identitetsproblem, idet det oprindelige og det ændrede forslag har samme formål.

Folketingets formand har ikke i sin skrivelse til udvalget kommenteret det, som for os har været afgørende, nemlig at man med det stillede ændringsforslag griber direkte ind i en bemyndigelse, folketinget har givet justitsministeren i henhold til en helt anden lov, og ikke nok med det, men at man også griber ind i en fastlagt procedure for behandlingen af ændringsforslag til normalpolitivedtægten. Men vi har ikke villet forfølge denne problematik, og vi har taget erklæringen fra folketingets formand til efterretning, selv om vi ikke finder argumentationen overbevisende.

Om ændringsforslaget i øvrigt vil jeg gerne sige, at det efter min bedste overbevisning ikke vil bidrage til at afdramatisere problematikken, tværtimod. Vedtages ændringsforslaget, vil det sprede ny usikkerhed og ny forvirring. Jeg tænker ikke kun på det meget uheldige, at folketinget tvinger ministeren til at foretage en ændring i normalpolitivedtægten, som ministeren ikke ønsker at foretage. Jeg tænker også på det, jeg omtalte før, og som i høj grad vedrører princippet om adskillelsen mellem den udøvende og den lovgivende myndighed. Hertil kommer så den retlige usikkerhed eller, om man vil, fortolkningsstvilen.

I øvrigt undrer det mig, at man finder det så nødvendigt at søge gennemført en ændring i normalpolitivedtægten. Vi har jo straffelovrådets udtalelse om, at det er i strid med gældende politivedtægt at forhindre nogen i at komme ud og ind til et område, hvortil vedkommende har lovlig adgang, og senest er dette blevet bekræftet af domstolene ved den såkaldte Info-dom.

På den baggrund forekommer det mig at være ikke så lidt ved siden af, for ikke at sige utidigt, at foretage ændringer i politivedtægten.

Socialdemokratiet har fortsat den opfattelse — og sagsforløbet har kun kunnet bekræfte os i den — at en eventuel tydeliggørelse af retstilstanden ikke bør ske ved ændringer i politivedtægten eller i straffeloven. Derfor kan vi ikke stemme for det stillede ændringsforslag, og vi kan heller ikke stemme for selve beslutningsforslaget, uanset om ændringsforslaget vedtages eller ej.

Vi kan for så vidt kun beklage, at der fra visse partiers side er investeret så megen

[Hjortnaes.]

politisk prestige i denne sag, at de med indædt stædighed holder fast på løsninger, som er urimelige og ufornuftige.

Nathalie Lind (V):

Venstre har sammen med det radikale venstre, kristeligt folkeparti og centrumdemokraterne stillet et ændringsforslag om, at der i beslutningsforslag nr. LXIX i stedet for ordene „udarbejde forslag til ændring af straffeloven“ indsættes: „indføje en bestemmelse i normalpolitivedtægten“. Som det fremgår af bemærkningerne til dette ændringsforslag, er formålet at få indføjet en bestemmelse i politivedtægten som formuleret af justitsministeriet på retsudvalgets opfordring.

Det har hele tiden været venstres ønske at få klargjort, hvordan retstilstanden er ved fysiske blokader. Vi har ønsket, og vi ønsker, at der sikres borgerne ret til frit at kunne færdes både til deres erhverv og til deres bopæl. Vores forslag gik jo oprindeligt ud på, at dette kunne ske gennem en ændring af straffeloven. Men allerede ved førstebehandlingen den 30. oktober 1975 nævnte jeg, at man foruden en straffelovsændring kunne overveje en tydeliggørelse på anden måde. Senere har vi modtaget betænkningen fra straffelovrådet, betænkning nr. 759, og er blevet af den opfattelse, at det rigtigste ville være, at den ønskede klargørelse af retstilstanden sker gennem en tilføjelse til politivedtægten. Som det er nævnt i betænkningen, mener vi, at der her mere er brug for en ordensforskrift på linje med de bestemmelser, man i øvrigt har i politivedtægten, end om en bestemmelse om lovovertrædelser af den karakter, man sædvanligvis finder i straffeloven. Men vi mener på den anden side, at det direkte af politivedtægten og dens ordlyd klart bør fremgå, at det er forbudt at foretage afspærringer med henblik på at hindre nogen i at færdes frit til og fra en ejendom, hvor man har lovligt ærinde.

Vedtages en sådan bestemmelse, vil der hermed både være en klar tilkendegivelse over for borgerne og et klart grundlag for politiets handlemåde i disse sager. Derfor har vi stillet dette ændringsforslag sammen med de tre forannævnte partier, og jeg opfordrer folketinget til at stemme herfor.

Tange (FP):

Efter de ulovlige blokader i Bækkelund og ved Info sidste efterår sprang centrumdemokraterne og venstre op som løver og fremsatte forslag henholdsvis om ændring af straffeloven og til folketingsbeslutning om ændring af straffeloven, gående ud på, at fysiske blokader blev forbudt i straffeloven. Imidlertid faldt de ned som lam og frafaldt deres egne forslag, idet man nu alene ønsker ændring i de kommunale politivedtægter.

Fremskridtspartiet er det eneste parti, der ønsker straffeloven ændret således, at den også kommer til at omfatte tilfælde, hvor man forhindrer folk i at komme ind på en ejendom. Dette forhold falder allerede ind under de gældende politivedtægter, medens indespærring af folk på en ejendom, således at man forhindrer dem i at komme ud, allerede er omfattet af straffelovens § 261.

Septemberforligspartierne, bortset fra socialdemokratiet, har givet udtryk for, at der mere er tale om en ordensforskrift på linje med de bestemmelser, man i øvrigt finder i politivedtægterne, end om lovovertrædelser af den karakter, man sædvanlig finder i straffeloven. Det kan vi i fremskridtspartiet ikke acceptere, det er vor opfattelse, at det er helt afgørende, at befolkningen i en retsstat gennem en klar og tydelig lovgivning kender rettigheder og pligter. Da det i adskillige blokadesager har vist sig, at hverken befolkningen eller myndighederne har været klar over, hvad der er gældende ret på et så vigtigt område som borgernes grundlovssikrede ret til at færdes til og fra ejendomme, hvortil de i øvrigt er adgangsberettigede, mener fremskridtspartiet, at straffelovens § 261 må tydeliggøres, således som forslaget tilsigter.

I udvalget har flere partier henvist til grundlovens §§ 77 og 79 om borgernes ret til at demonstrere. Fremskridtspartiet er af den opfattelse, at demonstrationer, der foretages med henblik på at hindre andres grundlovssikrede ret til at færdes frit, ikke er dækket af disse bestemmelser i grundloven.

Endvidere er det fremskridtspartiets opfattelse, at demonstrationer må foretages over et begrænset tidsrum; det har aldrig været grundlovens mening, at man skulle have ret til at belejre bestemte virksom-

[Tanga.]

heder i adskillige uger under påberåbelse af, at der foretages demonstrationer.

Såfremt folketinget ikke nu griber ind, vil der være en stor risiko for, at de ulovlige blokader vil udvikle sig til voldelige konfrontationer, idet vi må forvente, at befolkningen ikke fortsat vil finde sig i grove lovovertrædelser fra nogle få provokatører, der stiller sig over loven. Vi så det allerede under Bækkelundblokaden, hvor 200 landmænd stillede sig solidarisk med den belejrede virksomhed; såfremt politiet ikke havde ophævet blokaden, var det sikkert endt med voldelige sammenstød.

Ved arbejdsrettens dom i Info-sagen blev det klart fastslået, at en arbejdsretlig blokade ikke giver ret til at hindre personer i at komme ud og ind på en virksomhed. Også vestre landsrets dom i Hope Computer-sagen udtaler som en selvfølge, at belejring af en virksomhed, hvorved man hindrer folk i at komme ud fra virksomheden, er en overtrædelse af straffelovens § 261. Men grunden til, at de tiltalte ved landsrettens dom blev frifundet, var jo, at de havde påstået, at de ikke havde været med til at hindre den frie passage, og da anklagemyndigheden ikke kunne føre det fornødne bevis for, at de tiltalte havde været direkte impliceret i belejringen, blev de frifundet.

Problemet i disse belejringssager, altså blokadesager, er derfor ikke så meget et lovproblem som et politiproblem, nemlig problemet at få politiet til at beskytte lovlige borgere mod alvorlige frihedskrænkelser fra nogle få professionelle ballademageres side, de såkaldte kinesere, der gang på gang groft har overtrådt straffeloven, uden at politiet har grebet ind, hvorfor disse provokatører med nogen ret kan tro, at deres handlinger ikke er straffbare. Det er derfor psykologisk rigtigt at tydeliggøre straffeloven, således at de klare regler, der gælder, når der er tale om indespærring på en virksomhed, også kommer til at gælde, når man spærrer adgangen til virksomheden og forhindrer folk i at komme ind.

Det bemærkes, at statsministeren i sit svar i spørgetiden den 15. oktober 1975 på et spørgsmål fra hr. Poul Schlüter har givet udtryk for samme opfattelse, idet statsmini-

steren udtalte (Folketingstidende 1975-76, sp. 310):

„men der skal ikke herske nogen tvivl om, at regeringen har den principielle opfattelse, at folk — absolut og naturligtvis — skal have mulighed for at kunne færdes frit til og fra de steder, hvor de altså også har lovligt ærinde. Det gælder altså også til en arbejdsplads, over for hvilken der er etableret blokade.“

Efter fremskridtspartiets opfattelse er borgernes ret til frit at færdes af så afgørende betydning, at de bestemmelser, der skal sikre disse rettigheder, hører hjemme i straffeloven og ikke i de af administrationen udfærdigede politivedtægter, der kan variere fra sted til sted, og som kan ændres af justitsministeren uden om folketinget.

Endelig bemærkes, at straffelovrådet og justitsministeriet er af den opfattelse, at fysiske blokader ved opstilling af personer allerede er omfattet af politivedtægtens § 3 og således allerede er ulovlige efter gældende ret.

Fremskridtspartiet er meget betænkeligt ved, at man nu vil overføre de alvorlige forbrydelser, som det er at krænke lovlige borgeres frihed, fra straffeloven til de lokale politivedtægter. Det er simpelt hen et tegn på et retssamfund, der er i forfald. Vi kan derfor ikke stemme for ændringsforslaget, men vil stemme for det oprindelige beslutningsforslag.

Gudme (RV):

I denne første runde kan jeg ikke føje meget til det, der står i betænkningen, og som er begrundelsen for, at vi fra det radikale venstres side er gået ind for at ændre det oprindelige beslutningsforslag fra at være et ønske om at få skrevet om i straffeloven til at få føjet en ny bestemmelse ind i politivedtægten. Fru Nathalie Lind uddybede begrundelsen før, og jeg kan i det store og hele henholde mig til, hvad hun sagde.

Vi lægger vægt på, at man fra straffelovrådet i den udtalelse, som blev indhentet til brug dels for dette forslag, dels for det forslag, som tidligere blev fremsat fra centrumdemokraternes side om ændring af straffelovens § 261, alvorligt henstillede, at man ikke indføjede en ny bestemmelse i straffeloven og, sådan som vi også har begrundet

[Gudme.]

det i betænkningen, først og fremmest ud fra den betragtning, at der er tale om en forseelse af en karakter, som næppe hører hjemme i straffeloven.

Jeg hørte lige hr. Tange have den opfattelse, at der var tale om en alvorlig forbrydelse, når man prøvede på at hindre folk i at komme til og fra en ejendom, og jeg synes måske nok, at der derved sker en vis proportionsforvrængning. Det, der var et almindeligt ønske om i befolkningen og i denne sal, da vi oplevede episoderne ved Bækkelund og ved Info i efteråret 1975, var, at vi fik bragt klarhed, ikke at vi fik stemplet nogle mennesker som forbrydere eller alvorlige forbrydere, som hr. Tange siger, men at vi både i forhold til dem, der aktionerer, og i forhold til dem, der ønsker at komme til eller fra en ejendom, hvor de har lovligt ærinde, kunne sige, at fra den lovgivende forsamling ønsker vi at påpege, at der her er en klar regel, og at denne klare regel har alle at rette sig efter.

Vi mener, at den klare regel på tilfredsstillende måde kunne indføres i politivedtægten, således som justitsministeren har givet et forlæg til, og vi kan allerede nu beklage, at der, som det ser ud til, ikke kan tilvejebringes et flertal herfor. Den klare regel er altså i vore øjne det forlæg, som justitsministeren har skrevet uden selv at kunne tilslutte sig det, en indføjelser i politivedtægten, og derfor kan vi anbefale, at man stemmer for ændringsforslaget.

Ebba Strange (SF):

Jeg kan erklære mig helt enig med hr. Hjortnæs i, at det, vi nu er ved at nærme os slutningen på diskussionen af, er en politisk sag og i virkeligheden ikke har noget med det egentlige indhold hverken i straffeloven eller i politivedtægten at gøre. Det er den foreløbige afslutning på et borgerligt felttog, der efter min bedste opfattelse kun har haft til hensigt at prøve at knægte fagbevægelsens klare erhvervede ret til at demonstrere for deres arbejds- og organisationsvilkår.

Man har fra borgerligt hold udnyttet arbejdsløshedssituationen, udnyttet den situation, at folk lader sig ansætte til lavere løn på grund af dét, og man har forsøgt forskellige veje for at opnå dette formål. Først prøvede man straffelovsændringen — det

gik altså ikke — og nu står vi så i dag med et ændringsforslag, der er et forslag til en ændring af politivedtægten, og så må vi jo se, om det går igennem. Det er der meget der tyder på det ikke gør. Desværre har det jo i virkeligheden allerede båret frugt, fordi der faktisk er sket en stramning af politiets praksis rundt omkring, bare fordi vi har ført disse diskussioner.

Der er i forbindelse med ændringsforslaget et par gange blevet henvist til straffelovrådets betænkning, som blev udarbejdet på udvalgets foranledning efter førstebehandlingerne her i november måned, og den ordlyd, der er valgt som ændringsforslag til det foreliggende forslag, er taget direkte fra denne betænkning, men der er ikke ret mange, der har henvist til, at straffelovrådet udtrykkeligt har udtalt, at man ikke har fundet anledning til at overveje en ændring i formuleringen af politivedtægten, fordi man mener, politivedtægterne er tydelige nok. Det har jo også vist sig bl.a. i Info-dommen og i den praksis, politiet har anvendt både i Bækkelund og i Info, at man kan bruge de gældende politivedtægter. Derfor er det en politisk sag, meget mere end det er en indholdsmæssig sag, og vi vender os fra socialistisk folkepartis side mod ændringsforslaget, lige så vel som vi senere vil vende os mod selve forslaget.

Ninn-Hansen (KF):

Når det konservative folkeparti ifølge betænkningen ikke har taget stilling til ændringsforslaget, skyldes det, at vi gerne vil have den mulighed her ved andenbehandlingen at gøre et forsøg på at samle de kræfter, der gerne vil stille dette på plads, og gøre det på en hurtig måde.

Det var en sag, der begyndte godt med fornuftige udtalelser af statsministeren, justitsministeren og af et flertal her i folketinget, men som siden er blevet slemt forkludret. Det var en dårlig idé, da to partier fremsatte forslag om at ændre straffeloven. Ved førstebehandlingen advarede jeg imod at kriminalisere på dette punkt. De sagskyndige i straffelovrådet har givet medhold i den opfattelse, og forslagsstillerne frafalder jo nu også reelt deres forslag.

Det er således i dag, at straffeloven gælder på visse områder. Hvor den ikke gælder, gælder politivedtægten til sikring af, at folk

[Ninn Hansen.]

kan færdes frit. Det er sagt i straffelovrådets betænkning, at man eventuelt kunne gennemføre en tydeliggørelse vedrørende politivedtægten. Det kan ske på to måder. Man kan ændre politivedtægten, som det er foreslået, men det er en lang og en besværlig vej, hvor man skal spørge de forskellige lokale råd. Vi vil altså leve i en lang tid med usikkerhed, og det er uheldigt. Jeg anser det heller ikke for nogen særlig heldig fremgangsmåde på et område, hvor man tidligere har undladt at lovgive, og hvor det er justitsministeren, der står som den øverste ansvarlige, også som den øverste leder af politiet. Der er nok, der i forvejen angriber politiets autoritet. Jeg synes heller ikke, vi forbedrer det ved den tilstand, vi får ved en afstemningsform som den, der er foreslået.

Jeg synes, at en tydeliggørelse bedst, og i hvert fald hurtigst, kunne være fremkommet igennem et cirkulære, hvor justitsministeren fortæller, hvordan man skal håndhæve bestemmelserne, sådan at alle sikres en adgang i de tilfælde, vi så ofte har talt om.

Justitsministeren har i udvalget tilbudt at udforme et sådant cirkulære og har udformet et cirkulære, der kunne anvendes. Det konservative folkeparti var ikke fuldt ud tilfreds med det: vi synes, det kunne gøres klarere på nogle punkter, og har nævnt det. Men hvis den løsning kom igennem, ville vi opnå det bedste: vi ville undgå en ny tilstand af den borgerlige splittelse, vi desværre har set i andre tilfælde, hvor vi drøfter sager, der drejer sig om at sikre en frihed, og det er beklageligt, når vi ser det for ofte.

Hvis der i forbindelse med de videre forhandlinger kan komme et tilsagn om et cirkulære efter de retningslinjer, jeg her har omtalt, håber jeg, man kan samles om det, eventuelt efter en afbrydelse af forhandlingerne. Hvis ikke der kommer det, må det konservative folkeparti selvfølgelig medvirke til, at der kommer noget ud af denne sag, selv om det vil være en fremgangsmåde, vi ikke synes om. Så har vi ikke anden udvej end at stemme for mindretallets ændringsforslag og, hvis det gennemføres, den politivedtægtsændring, der så kan fremkomme. Men det er hverken den næstbedste eller den tredjebedste løsning. Det vil simpelt hen kun være et forsøg på, at man ikke

afslutter sagen på den mest uheldige måde med en fortsat usikkerhedstilstand. Derfor vil vi appellere til, at man samler sig om at få en løsning. Hvis forslagene skulle blive nedstemte og vi ikke får den løsning, jeg nævner, kan jeg sige, at vi i udvalget her i folketinget vil fortsætte bestræbelserne for at få et cirkulære ud med den udformning, vi har foreslået. Men så må det ske i en forhandling med justitsministeren, som jeg også håber vil være villig dertil.

Poul H. Møller (KrF):

Som det allerede er fremgået af de forrige ordførere, er sigtet med det stillede ændringsforslag en tydeliggørelse af reglerne for såvel borgernes rettigheder som politiets muligheder for indgreb ved demonstrationer, der udarter, som det skete i tilfældene med Bækkelund Papirfabrik og Info.

Der er jo ingen, der vil anfægte fagforeningernes og disses medlemmers ret til at foretage en lovligt anmeldt demonstration foran en virksomhed, men når demonstranterne går så vidt, at de samtidig anfægter de på sådanne virksomheder ansattes ret til at færdes frit ud og ind af denne virksomhed, og den nuværende lovgivning åbenbart ikke giver politiet tilstrækkelig myndighed til at gribe ind i sådanne tilfælde, må loven tydeliggøres, så såvel borgere som politi ved, hvad man har at rette sig efter.

Allerede ved dette folketingsårs begyndelse fremsatte centrum-demokraterne deres forslag om en ændring af eller tilføjelse til straffeloven som en tydeliggørelse af loven om ulovlig tvang, men senere er det blevet klart for et flertal, at en ændring i straffeloven nok var for drastisk et indgreb. Vi mener derimod, at den hidtidige usikkerhed hos politiet om forholdsordrer skulle være elimineret med justitsministerens forslag til en tilføjelse i normalpolitivedtægten. Når dertil kommer udsendelse af en cirkulæreskrivelse til samtlige landets politimestre, skulle fortolkning af lovens — i dette tilfælde politivedtægten — bestemmelse blive ensartet over hele landet.

Et mindretal, socialistisk folkeparti og Danmarks kommunistiske parti, udtaler i bemærkningerne i betænkningen vedrørende folketingets beslutningen, at de vil modsætte sig ethvert indgreb i arbejderne ret til at

[Poul H. Møller.]

demonstrere for rimelige arbejds- og organisationsforhold.

Dertil er at sige, at det vil kristeligt folkeparti sandelig også støtte dem i, men vi må dog samtidig sørge for lov og orden her i landet, så sådanne demonstrationer ikke udarter til at blive totale afspærringer, fysisk blokade, så folk hindres i at kunne færdes til og fra ejendomme, hvor de har lovligt ærinde, f.eks. hvor de har deres bopæl eller deres arbejdsplads. Det er denne grænse, der ikke må overskrides, og alene med dette formål for øje vil vi i kristeligt folkeparti stemme for ændringsforslaget.

Jørgen Jensen (DKP):

Vi kan ikke støtte ændringsforslaget og har i det hele taget svært ved at se forskellen i målsætningen imellem ændringsforslaget og selve forslaget. Når man siger, man ikke vil anfægte fagforeningernes ret til lovligt anmeldte demonstrationer, og taler om lov og orden, synes jeg, det er groft i en situation, hvor mere end 100.000 mennesker bliver holdt ude fra retten til at komme ind på deres arbejdsplads, og hvor man også ved, at arbejdsgiverne søger at udnytte situationen til at presse både på løn- og arbejdsvilkår.

Dertil kommer, at både forslaget og ændringsforslaget efter min mening bygger på et helt forkert grundlag. Man nævner Bækkelund og Info, men i begge tilfælde blev det jo netop bevist, at det ikke er nødvendigt med ændringer, for at politiet i henhold til nuværende politivedtægt og love kan konstruere et påskud for at gribe ind, således som det skete i begge tilfælde.

Endelig vil jeg sige noget om fremskridtspartiets bemærkninger både i betænkningen og heroppefra. Man taler om professionelle voldsmand og kalder dem kinesere, og det er stadig væk Info og Bækkelund, man henviser til, også når man taler om, at borgerne ikke vil affinde sig med den slags demonstrationer. Man fremholder også truslen om, at man eventuelt vil gå til modangreb, og vi så jo også, der var såkaldte landmænd — jeg ved ikke, om vi skal kalde dem for noget modsat af kinesere, men givet var det, at der var nogle fremskridtsfolk, som sikkert ikke var landmænd — der var med til at organisere dette. Når man, truer med dette,

kan jeg ikke lade være med at mindes den situation, vi havde i Tyskland i begyndelsen af 1930'erne, hvor der var nogle stormtropper, som også sagde, de ville

Formanden:

Forhandlingen drejer sig om ændringsforslaget.

Jørgen Jensen (DKP):

Det er også ændringsforslaget til politivedtægten.

Formanden:

Ikke de tyske forhold i 1930'erne.

Jørgen Jensen (DKP):

.... Nej, men da var der også nogle, der talte om at forsvare borgernes rettigheder, da de angreb og knuste demokratiet.

Det er efter vor opfattelse det, man også vil gøre her, og det var ikke professionelle voldsmand hverken i Bækkelund eller Info, og der var som sagt mulighed også i politivedtægten for at gribe ind.

Vi skal erindre os, at vi har en arbejdsretslov herhjemme, vi har en forligsmandslov, som også lægger stramme rammer og begrænsninger. Ingen kan vel påstå, at hverken LO, bogbinderforbundet eller fotografene, som var indblandet i de sager, der er nævnt her, sprængte de rammer, som lå i arbejdsretsløvgivningen herhjemme. Tværtimod går man efter min opfattelse for langt for at holde sig inden for disse rammer; det er der et tydeligt eksempel på netop i disse dage.

Derfor kan vi kun sige, at det, der gøres her, er et forsøg på at begrænse fagbevægelsens rettigheder, og vi må gå imod ændringsforslaget, ligesom vi vil gå imod forslaget.

Brusvang (CD):

Centrum-demokraterne støtter, at denne sag bør afgøres med en ændring af politivedtægten.

Under behandlingen i retsudvalget stillede centrum-demokraterne det ændringsforslag til det oprindelige beslutningsforslag fra venstre, at ændring ikke skulle ske i straffeloven som dengang foreslået, men i politivedtægten, og der er jo enighed med forslagsstillerne om dette ændringsforslag, der også er

[Brusvang.]

tiltrådt både af kristeligt folkeparti og af de radikale.

Fremskridtspartiets repræsentant, hr. Tange, havde et par kritiske bemærkninger til mig for et øjeblik siden om, at vi en overgang fulgte denne sag med meget stor opmærksomhed og energi og siden ikke har gjort det. Det er ukorrekt. Det rigtige er, at vi allerede i efteråret 1975 fremsatte vort eget forslag om ændring af straffeloven, sådan at det blev klart, at der var fri adgang til hjem, skole, kirke og arbejdsplads, men jeg beder fremskridtspartiet være opmærksom på, at allerede i det forslag havde jeg peget på den mulighed, at man alene gjorde det til en politisag ved at sætte strafferammen til bøde eller hæfte. Det vil altså sige, at det har været fremme i centrum-demokraternes bevidsthed hele tiden, at afgørelsen i denne sag skulle ske ved en tydeliggørelse af de bestående retsregler, men på et niveau, der svarede til, at folk blev klar over, at de havde parkeret forkert, vi ønskede ikke at kriminalisere noget.

Det er jo sådan, at rent praktisk, hvis man begår en overtrædelse af politivedtægten, er det ikke en kriminel handling, og hvis man begår en overtrædelse af en bestemmelse i straffeloven, som er en politisag, vil det normalt heller ikke blive betragtet som en kriminel handling.

Men efter sagens behandling i retsudvalget og efter at have taget hensyn til den anbefaling, der kom fra straffelovrådet, om at dæmpe denne sag ned i spørgsmålet om, hvilken bestemmelse det skulle stå i, så er altså CD enig i, at det sikkert vil være meget fornuftigt, at det sker i politivedtægten, og det er derfor, vi støtter ændringsforslaget.

Men når vi stadig væk fremhæver, at det er nødvendigt at foretage en ændring i en regel, som er vendt udad, som er rettet til borgerne, så hænger det sammen med, at det er en kendsgerning, at retstilstanden stadig væk på dette område er uklar. Det er rigtigt, at vi har haft nogle enkelttilfælde, som man selvfølgelig kan drage nogle slutninger af, men det ændrer ikke den kendsgerning, at straffelovrådet måtte bruge 65 sider for at komme til den konklusion, at det vistnok måtte siges allerede efter gældende ret at være forbudt. Og når straffelovrådet skal bruge 65 sider for at komme til den

konklusion, er det da klart, at almindelige borgere ikke har en jordisk chance for umiddelbart at forstå disse bestemmelser, som de er i øjeblikket. Det er derfor, det er helt nødvendigt at få disse bestemmelser tydeliggjort, og det bør ske i politivedtægten.

Når centrum-demokraterne har taget afstand fra tanken om, at man skulle klare dette bare ved at lade justitsministeren udsende et cirkulære, skyldes det, at det efter CDs opfattelse er en praksis, man i hvert fald i sager af denne art ikke bør genoptage. Det er rigtigt, at i tidligere tider var det sådan, at regeringen kunne lave en slags autoritativ autentisk fortolkning af en eller anden bestemmelse og derved tydeliggøre den, og det havde altså stadig væk lovskraft. Det bør ikke være sådan i et moderne retssamfund. Der bør det derimod være sådan, at er der tvivl, bør selve de pågældende bestemmelser rettes, og det bør ikke ske ad omveje gennem et justitsministerielt cirkulære.

Også her vil jeg henlede opmærksomheden på, at det cirkulære, man har i tankerne — og justitsministeren har jo været så venlig at lade os få en smagsprøve på, hvordan det måtte se ud — er temmelig langt og temmelig omstændeligt, og det vil altså sige, at for at udtrykke det, der skulle tydeliggøre nogle få ord, der står i forvejen, må man bruge side op og side ned i stedet for bare bruge kort at skrive, at der skal være denne frie adgang til ejendomme, hvortil man i øvrigt er berettiget til at komme.

Hvad vil det betyde i praksis, om man gik den vej med et cirkulære? Det vil efter CDs vurdering have følgende uheldige konsekvens: borgerne og her altså fagbevægelsen og fagbevægelsens folk ville stå rundt omkring og ikke have nogen direkte adgang til at se, hvad der egentlig var gældende. Det vil sige, at dette cirkulære ville blive et knippelsuppecirkulære, som politiet kunne stå med på ryggen i de givne situationer og så, efterhånden som de udviklede sig, lige pludselig sige: så, nu er betingelserne efter cirkulæret opfyldt, nu kan vi altså sætte magtanvendelse ind, og sådan bør det selvfølgelig ikke være. Retstilstanden bør klart fremgå af selve bestemmelserne og her altså af politivedtægten.

Så vil jeg godt komme med en lille beklagelse til regeringen. Jeg synes, at rege-

[Brusvang.]

ringen — og her er min vurdering ligesom hr. Ninn-Hansens — egentlig startede, indledte, med et standpunkt i denne sag, som var vældig fornuftigt. Jeg tænker på statsministerens erklæring, som blev fulgt op af justitsministeren, om, at der selvfølgelig burde være denne frie adgang. Men når regeringen har den opfattelse og har tilkendegivet den så klart, som det skete, så synes jeg, at regeringen burde have modtaget den udstrakte hånd, som bestod i, at det, som i virkeligheden var regeringens tilkendegivelse, kunne blive omformet i nogle ganske få ord. Jeg tror nemlig, at meget af det onde blod, havde jeg nær sagt, der er opstået i denne sag, og meget af den diskussion og polarisering, der har fundet sted, simpelt hen er en følge af, at regeringen ikke imødekom os på et tidligere tidspunkt.

Vi havde ikke noget ønske om, at denne sag skulle blive slået stort op, men da regeringen efter først at have tilkendegivet sit principielle standpunkt ikke ønsker at medvirke til at efterleve det i praksis, så er det, jeg synes, at der ligger et beklageligt forhold.

Og hvad er nu resultatet? Resultatet er, at et af de partier, som under finanslovdebatten støttede et dagsordensforslag, jeg stillede, med opfordring til regeringen om at ændre politivedtægten — og der var tilkendegivet et flertal herfor — nemlig fremskridtspartiet, i mellemtiden er kommet på den tanke, at dette ikke er tilstrækkeligt, og nu ønsker man at fastholde et forslag om straffeloven, hvad jeg ikke længere finder hensigtsmæssigt. Det vil altså sige, at nu er der ikke noget flertal. Ja men hvad er så konsekvensen heraf? Konsekvensen er den beklagelige, at nu skal denne sag løbe videre. Vi vil opleve nye konflikter af denne art, vi vil opleve nye konfrontationer, og der skal såmænd nok rasle nogle små voldelige ind imellem. Det vil altså sige, at efter sommerferien, når vi har gjort nogle erfaringer, så står vi nøjagtigt, hvor vi står nu, og skal til at tage denne sag op igen og er nødt til at fremsætte nye lovforslag eller nye forslag om ændring af politivedtægten. Jeg mener, det er helt urimeligt, at vi har været tvunget til at spille så megen tid på en sag, der dog er så klar og så overskuelig.

Formanden:

Jeg minder om, at forhandlingen drejer sig om det stillede ændringsforslag.

Wilhelm (VS):

Venstresocialisterne er imod denne kriminalisering af et hævdvundet fagligt kampmiddel, og det uanset, om det sker ved straffeloven, som der her er stillet forslag om, eller ved politivedtægten, som ændringsforslaget går ud på. Når jeg taler om et hævdvundet fagligt kampmiddel, kan der måske være grund til at erindre om, at det ikke er så længe siden, at dette kampmiddel blev respekteret.

Vi har under udvalgsarbejdet fremdraget adskillige eksempler fra fortiden og spurgt, hvad forskellen egentlig var, siden man nu mente at kunne kriminalisere nogle blokader, som man i tidligere tider ikke var skredet ind over for, og vi har ikke fået svar på noget af det.

Men man behøver ikke at gå så langt tilbage. Det er kun et års tid siden, at faglige blokader blev respekteret i forbindelse med Storno og i forbindelse med B&W-konflikterne. Så kom man til HT, så kom man til Bækkelund, så kom man til Info, og kursen blev skærpet. Nu er man foreløbig standset ved Skjold Burne-blokaden for nylig, der blev opløst af politiet til trods for, at man forsøgte sig på et overordentlig legalistisk og diskutabelt grundlag med at begrænse blokaden til kun at omfatte fysiske varer.

Der er altså sket en stramning rent faktisk, men de tidligere eksempler, som ikke er mere end 1 år gamle, viser, at det var et hævdvundet kampmiddel, som man ikke greb ind over for, men som havde en tradition på arbejdsmarkedet her i landet.

Det, der nu er sket i mellemtiden, forudså vi allerede i oktober. Straffelovsstramningen blev man nok nødt til at opgive, den var for provokerende simpelt hen. Den var for betænkelig i mange henseender. Den var for afslørende. Og så ville man skride til den snigende kriminalisering enten over politivedtægten, over cirkulæreskrivelser, hyrdebrev, eller hvad det nu kunne blive. Det forudså vi allerede dengang, og det er altså den vej, udviklingen er gået.

Det, jeg mener man må kunne konkludere af det, der er sket, ikke mindst med æn-

[Wilhelm.]

dringsforslaget her fra forslagsstillernes side, er, at alle, undtagen socialdemokratiet og måske SF — det skal jeg vende tilbage til, for det undrede mig lidt, hvad fru Ebba Strange sagde heroppe i dag — og måske de konservative, er enige om, at efter gældende lov, det være sig politivedtægt eller straffelov, er disse blokader ikke rets- eller lovstridige.

Ellers er det jo uforklarligt, at et flertal — og det må konstateres, at sådan er det — gang på gang har stillet krav om skærpelse af henholdsvis straffelov og politivedtægt. Det ville jo ikke være nødvendigt, hvis disse ting var forbudt i forvejen. De eneste, der konsekvent har hævdet, at tingene i forvejen var forbudt, er regeringen og socialdemokratiet, og det har haft en yderst beklagelig effekt, denne opportunistiske given op over for den første modstand mod et hævdvundet fagligt kampmiddel som dette her. Men alle andre har ved deres egne fremsættelser af forslag om henholdsvis skærpelse af straffeloven og politivedtægten erkendt, at efter gældende straffelov og politivedtægt er disse faglige kampmidler ikke ulovlige.

Det er derfor urigtigt, hvad ændringsforslagsstillerne skriver i betænkningen, at det er godtgjort, at et flertal i folketinget har givet udtryk for, at fysisk blokade ikke er tilladt. Nej, det, et flertal i folketinget har givet udtryk for, er, at de mener, at fysisk blokade ikke bør være tilladt, men de har samtidig ved deres egne forslag givet udtryk for, at sådan som retstilstanden er nu, er fysisk blokade ikke ulovlig. Det er det, der har nødvendiggjort deres forslag, når de tilstræber det mål, som vi andre er uenige i.

Det samme kan man sige om et andet mindretal, og det er selvfølgelig fremskridtspartiet, der skriver i betænkningen, at man må beskytte lovlydige borgere mod alvorlige frihedskrænkelser fra nogle få professionelle voldsmageres side, de såkaldte kinesere, der gang på gang groft overtræder straffeloven, uden at politiet griber ind. Ja men hele grundelsen for fremskridtspartiets eget krav om at skærpe straffeloven er jo netop, at disse foreteelser foregår, uden at straffeloven er overtrådt. Så er det jo direkte usandt at skrive her i betænkningen, at de og de — hvilken sprogbrug man så ellers betjener sig

af — aktioner, der her er tale om, er en overtrædelse af straffeloven. Så falder hele grundelsen for fremskridtspartiets egen kampagne for en skærpelse af straffeloven jo til jorden.

Jeg mener altså, det er vigtigt at holde fast ved, efter den lange debat frem og tilbage og udvalgsbehandling og ændringsforslag osv., at det, der har vist sig her, er, at et massivt flertal i denne sal erkender, at disse faglige kampmidler ikke er lovstridige efter gældende straffelov og politivedtægt. Og hvis man ønsker den situation ændret, så ønsker man kriminaliseret nogle aktionsformer, som ikke hidtil har været ulovlige. Det er det, der ligger i, at man stædigt kommer med sine forslag og sine ændringsforslag på disse områder, og det massive flertal, der er dér, er samtlige de partier, der ønsker straffeloven eller politivedtægten ændret, plus de tre venstrefløjspartier, som siger: vi ønsker den ikke ændret, men vi mener heller ikke, at disse ting er ulovlige efter gældende lov.

Socialdemokratiet har hjulpet godt til med hetzen mod det her. Socialdemokratiet har egenhændigt ved sin justitsminister udformet den politivedtægtsændring, som man nu ønsker gennemført, har tilbudt en cirkulæreskrivelse, som skulle retfærdiggøre den samme kriminalisering, og det mener jeg man må angribe socialdemokratiet for. Jeg mener også, det skal påpeges, at det vistnok er første gang overhovedet, at folketinget forsøger at blande sig i, hvordan tingene administreres, det være sig ved en ændring af politivedtægten eller ved cirkulære. Det er ret enestående, at man griber til den slags midler for at opnå de mål, man vil nå, vel vidende, at det ville være for provokerende, det ville være for betænkeligt, klart et udtryk for en ændring af retstilstanden, for kriminalisering af nogle ting, der ikke har været ulovlige før, hvis man greb til den direkte ændring i straffeloven.

De generelle ting skal jeg naturligvis gemme til behandlingen af selve forslaget om lidt, men jeg skal lige sige i anledning af det, hr. Hjortnæs og fru Ebba Strange har sagt, at jeg forstår ikke rigtig de udtalelser om, hvordan det har vist sig, at politivedtægten er tilstrækkelig, som den er, til at forbyde den slags aktioner. Hvad er det, der har vist sig? Hr. Hjortnæs sagde, at

[Wilhelm.]

straffelovrådets synspunkt om, at den frie adgang allerede var så og så behandlet i den eksisterende politivedtægt, var bekræftet af domstolene ved den såkaldte Info-dom. Det passer jo ikke. Hvad er det for domstole? Hvornår er arbejdsretten blevet landets domstole? Andetsteds ligger der ikke nogen Info-dom mig bekendt.

Det andet synspunkt, som både hr. Hjortnæs og fru Ebba Strange var fremme med, og som undrede mig mest for SFs vedkommende, var dette, at det har vist sig, at politivedtægten er tilstrækkelig. Hvor har det vist sig? Der er ikke med ét ord udtrykt i Info-dommen fra arbejdsretten, hvad det er, der er præmisserne for den dom. Jeg har spurgt om det gennem retsudvalget, men har ikke fået det at vide. Er det politivedtægten? Vi ved det ikke. Er det straffeloven? Vi ved det ikke. Er det tyngdeloven? Er det politimesterens intuition? Er det bare den stærkes ret? Eller er det måske en evangelisternes ophavsret? Vi har ikke fået noget svar på: hvad var grundlaget? Hvad var det juridiske grundlag for den Info-dom? Så kan man ikke komme og sige, at her har det vist sig, at politivedtægten var tilstrækkelig.

Justitsministeren (Orla Møller):

De medlemmer af retsudvalget, som går ind for en ændring af politivedtægten, har i udvalgets betænkning bl. a. udtalt, at man vil finde det rigtigt, at justitsministeren tillige gennem rigspolitichefen lader udsende en cirkulæreskrivelse, som over for politimestrene gør rede for, hvordan disse skal forholde sig i tilfælde af fremtidige blokadesituationer.

Jeg skal ikke gå i detaljer med dette spørgsmål, men blot sige to ting.

For det første kan et sådant eventuelt cirkulære ikke udsendes gennem rigspolitichefen. Rigspolitichefens opgaver er efter retsplejeloven, jfr. § 110, helt overvejende af administrativ karakter og har intet at gøre med de spørgsmål, der her er tale om. Skal et sådant cirkulære udsendes, må det derfor ske direkte fra justitsministeriet.

Det andet og mere væsentlige er, at jeg må tage afstand fra tanken om at udsende et cirkulære af den nævnte karakter. Man må være opmærksom på, at der her er tale

om et cirkulære af en helt anden art end det, som i udkast er optaget som bilag til betænkningen. Det, som de nævnte medlemmer af retsudvalget synes at anbefale, er et cirkulære, der på detaljeret måde instruerer politimestrene om, hvordan de skal forholde sig i eventuelle fremtidige blokadesituationer, hvornår der skal gribes ind, hvordan der skal gribes ind osv. Jeg skal derfor gentage, hvad jeg flere gange tidligere har sagt her i tinget, at de blokadesituationer, der vil kunne forekomme, vil være så forskelligartede og hver for sig præget af så forskellige konkrete forhold, at et cirkulære af den nævnte karakter ikke vil yde nogen vejledning af værdi for politiet, men tværtimod ofte vil kunne virke direkte uhensigtsmæssigt. Jeg kunne her henviser til adskillige af de bemærkninger, som hr. Brusvang gjorde i den forbindelse.

Jeg skal slutte med at sige, at den tydeliggørelse — eller klargørelse, som fru Nathalie Lind kalder det — der ønskes med en ændring i politivedtægten, efter regeringens opfattelse er sket allerede på grundlag af den betænkning, der er kommet fra straffelovrådet, og derfor vil der altså ikke være behov for yderligere tydeliggørelse.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Ændringsforslaget

forkastedes med 88 stemmer mod 63; 4 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Forslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Hjortnæs (S):

Jeg har allerede ved forslagets første behandling givet udtryk for, at socialdemokratiet gerne ville medvirke til at tydeliggøre den gældende retstilstand. Vi har gennem udvalgsarbejdet medvirket til en sådan tydeliggørelse, og det er vores opfattelse, at en tydeliggørelse har fundet sted derved, at statsministeren og justitsministeren klart har givet udtryk for deres opfattelse af gældende retstilstand, straffelovrådet har klart givet udtryk for sin opfattelse af gældende retstilstand, og senest har vi så fået Info-dommen.

Herefter er det vores opfattelse, at der

[Hjortnæs.]

ikke længere er behov for at foretage yderligere tydeliggørelser. Retstilstanden er med disse tilkendegivelser ganske klar.

Når vi i udvalget med justitsministeren har fremlagt et forslag til en cirkulæreskrivelse, var årsagen alene den, at vi fandt det værdifuldt, at man på dette område søgte at nå frem til en bred enighed. Det tilbud blev ikke modtaget. Jeg vil gerne takke det konservative folkeparti og kristeligt folkeparti, fordi de tog mod tilbuddet med en positiv holdning, og jeg synes også, der er grund til i dag at placere ansvaret for, at denne brede løsning ikke blev nået, hos det radikale venstre, hos udvalgets formand, som ikke på noget tidspunkt har vist nogen interesse for at nå et resultat på det grundlag.

Når man derfor nu som hr. Ninn-Hansen forsøger i den sidste fase på ny at kaste en diskussion ind om en cirkulæreskrivelse, er jeg nødt til at sige, at sådan kan man nu engang ikke handle, man kan ikke spille så højt, som man har gjort fra visse partiers side i denne sag, og så, når man har tabt, komme og sige, at nu er man parat til at acceptere en cirkulæreskrivelse. Det vil vi ikke være med til, og vi vil ikke medvirke yderligere til fremme af tanker i den retning.

Ninn-Hansen (KF):

Efter forkastelsen af ændringsforslaget står der forslag til beslutning om ændring af straffeloven tilbage. Alene fremskridtspartiet ønsker denne ændring, ingen andre partier og alle sagkyndige går imod det. Det er selvfølgelig en uheldig situation.

I forbindelse med de bemærkninger, hr. Hjortnæs netop fremkom med om den interesse, der havde været fra justitsministerens og fra socialdemokratiets side om at sammenarbejde en cirkulæreskrivelse, vil jeg gerne på ny tage det op. Det kan selvfølgelig ikke være sådan, at et stort parti som socialdemokratiet og landets justitsminister det ene øjeblik er parat til at forhandle om det og i det næste øjeblik ikke, fordi der har fundet en afstemning sted, der ikke burde have fundet sted.

Derfor tror jeg, vi alle kommer bedst igennem denne situation, hvis vi afbryder forhandlingerne her og beder retsudvalgets formand om at indkalde udvalget. Så vil

jeg tro, at med justitsministeren vil der kunne være et fornuftigt flertal, der sørger for at tale sig til rette om det cirkulære, der bør udsendes fra justitsministeren, og som kan sætte disse ting på plads. Det er en fredssommelig, fornuftig, rigtig og forsvarlig ordning, der så fremkommer, og jeg anmoder om, at forhandlingerne bliver udsat og sagen på ny henvist til udvalget.

Formanden:

Det er stillet forslag om, at sagen udsættes og henvises til udvalget. Jeg finder det rimeligt, at dette indgår i forhandlingen.

Tange (FP):

Jeg vil gerne starte med at sige, at fremskridtspartiet er enig med socialistisk folkeparti og Danmarks kommunistiske parti i det, de skriver i betænkningen: at der ikke må foretages indgreb i arbejdernes ret til at demonstrere. Det skal stå fuldstændig klart, men det må også forudsættes, at der er tale om lovlige demonstrationer. Demonstrationsretten rækker ikke så langt, at man kan berøve folk deres frihed, og man kan heller ikke øve vold mod dem i demonstrationsrettens hellige navn.

Vi mener, og det fremgår klart af straffeloven, og det fremgår også af den dom i Hope Computer-sagen, jeg nævnte i mit første indlæg, at det er ulovligt efter straffelovens § 261 at spærre folk inde på en virksomhed. Det må være helt oplagt, at der ikke er tvivl herom. Det ville være ulykkeligt, om man var kommet til, at man skulle til at have en bestemmelse i politivedtægten, fordi man så ville få to bestemmelser om indespærringer. Man ville få én i straffeloven, og man ville få én i politivedtægten, og hvilken af disse bestemmelser om straf for indespærringer skulle bruges? Man ville komme ud for, at hver eneste gang folk havde indespærret nogen, ville de påberåbe sig, at der var tale om blokader og demonstrationer, og så skulle man gå efter politivedtægten og ikke efter straffeloven.

Vi mener, at straffeloven helt afgørende må udvides, således at det, der i dag er forbudt efter politivedtægten — at man holder folk spærret ude fra en fabrik eller en ejendom, så de ikke kan komme ind — bør flyttes fra politivedtægten over i straffeloven, sådan at man har de to former for

[Tange.]

frihedsberøvelse ét sted; de er næsten lige grove. For mig at se er det måske nok det groveste, at man spærre folk inde, men det er dog også groft, at man hindrer folk i at komme ind på en ejendom, hvortil de har lovlig adgang. Det må være helt oplagt. Både for befolkningens skyld og for folketingets skyld, for politiets skyld og for domstolens skyld var det rart, om man fik disse bestemmelser samlet ét sted, nemlig hvor de hører hjemme: i straffeloven.

Hvis man nu fik bestemmelserne ned på det plan, at frihedsberøvelser foretaget i blokadens hellige navn kun skulle være overtrædelser af politivedtægterne og ikke af straffeloven, ville det formentlig heller ikke være længe, inden man her i folketinget skulle til at flytte voldsforbrydelser over fra straffeloven til politivedtægterne, fordi de også var foretaget under blokader. Det kan ikke være rigtigt. Vil man blokere, vil man demonstrere, så må man overholde landets love og gøre det på en sådan måde, at alle andre borgere, der ikke deltager i blokaderne og i demonstrationerne, også kan være i landet.

Derfor kan vi ikke sige andet, end at vi mener, at det er straffeloven, der bør ændres, og vi henstiller, at alle stemmer for dette beslutningsforslag, således som det nu foreligger.

Gudme (RV):

Hr. Hjortnæs kom med bitre beklagelser mod mig før både i min egenskab af formand for retsudvalget og som ordfører for det radikale venstre i denne sag. Jeg synes, hr. Hjortnæs skyder over målet.

Det forekommer mig, at vi under behandlingen af denne sag i retsudvalget har taget ethvert rimeligt hensyn til alle ønsker, der måtte være om at få belyst sagen. Vi har fulgt såvel hr. Hjortnæs som andre medlemmer af udvalget i alle deres krumspring for at få så dette og så hint oplyst og for at få også denne forsinkelse gennemført og denne forhaling af sagen overstået. Senest jo altså også, hvad angår det identitetsproblem, som hr. Hjortnæs omtalte før, da vi drøftede ændringsforslaget. Også vedrørende denne i mine øjne aldeles urimelige indsigelse, der dér frenkam mod, at vi skulle stemme om det ændringsforslag, vi lige har stemt om,

tog vi en udsættelse af sagens behandling ud over den frist, som folketingets formand havde sat for, at vi skulle afgive betænkning, for at også denne mulighed kunne blive undersøgt.

Så jeg tror nok, at der er rimelighed i at sige, at med hensyn til det, der er sket under udvalgsbehandlingen, er der ingen, der kan komme med den indvending, at noget er blevet fejlet til side.

Så var der bebrejdelsen for mit politiske standpunkt. Der kan jeg forstå det sådan, at når man er uenig med hr. Hjortnæs, så er man — som han udtrykte det før, hvor vi drøftede ændringsforslaget — stivnet i sine politiske hensyn. Jeg tror nok, at hr. Hjortnæs selv har været temmelig stiv i denne sag. Jeg vil gerne til orientering om mit eget standpunkt oplyse, at jeg undlod at tilkendegive, om jeg fandt det rigtigt, at det skulle være en ændring i straffeloven, en ny bestemmelse i politivedtægten eller eventuelt en cirkulæreskrivelse, indtil vi havde set forlæg til alle disse 3 tekster liggende foran os på bordet, sådan at vi kunne vælge imellem dem, netop sådan som hr. Hjortnæs ønskede det. Det var jo hr. Hjortnæs' ønske, at der også skulle komme et udkast til en cirkulæreskrivelse, men først efter påske kom dette frem, trods det at behandlingen af denne sag ved behandlingen af straffelovsændringen allerede fandt sted den 30. oktober her i tinget.

Jeg har ikke været ubøjelig i denne sag. Jeg har været villig til at vælge imellem de muligheder, der kunne lægges frem, hvis vi kunne tilvejebringe det, der fra starten har været vores ønske: en klar regel, som enhver kunne se og tyde. Det var det, vi stemte om før, men denne klare regel i politivedtægten fik altså ikke noget flertal.

Må jeg så gå tilbage til selve spørgsmålet om, hvad vi herefter skal gøre. Hr. Ninn-Hansen ønsker, at sagens behandling skal afbrydes, og at vi skal gå tilbage til retsudvalget. Jeg vil gerne være med til at stemme for det uden ret megen tro på, at det giver noget resultat. Som jeg nævnte før, har vi prøvet på at endevende denne sag fra den 30. oktober og lige til engang i forrige uge, og vi kan jo se, hvortil vi er kommet. Vi er altså kommet til, at dette folketing deler sig i tre forskellige opfattelser, og intet vil kunne gennemføres, ikke det, der skulle give

[Gudme.]

den klarhed, som vi har ønsket. Om vi skulle kunne nå det fra i dag og til på fredag, tvivler jeg på, men dette forsøg skal da også gøres, og når hr. Ninn-Hansen nu ønsker det, så vil vi gerne stemme for det for at gøre dette sidste forsøg.

Ordføren for forslagsstillerne (Nathalie Lind) (V):

Som jeg nævnte i mit indlæg vedrørende ændringsforslaget, har det ikke været og er det ikke venstres ønske, at vi skal indføre nogen kriminalisering.

Efter at et flertal i folketinget nu har nedstemt vores ændringsforslag, står alene tilbage til behandling spørgsmålet om, hvorvidt der skal ske en ændring af straffeloven. Jeg finder det dybt beklageligt, at dette er blevet udgangen på sagen. Partier, der har den stik modsatte vurdering af, hvordan udgangen på denne sag skal være, har her stemt sammen og forhindret, at man kunne finde en rimelig løsning, der kunne samles et flertal om. Fremskridtspartiet har her ført en demonstrationspolitik, hvor man intet opnåede. Man opnåede sammen med socialdemokratiet at forhindre det, der var en realistisk mulighed for at gennemføre med et flertal her i folketinget.

Fra konservativ side er nu foreslået, at sagen skal behandles i retsudvalget igen. Jeg har heller ikke de største forhåbninger, efter at have hørt justitsministeren for lidt siden og have hørt den socialdemokratiske ordfører, om, at der her kan komme nogen nem løsning ud af det. Vi vil efter den udvikling, sagen nu har taget, dog stemme for, at man forsøger dette, men er ikke så optimistiske efter den vurdering, det sejrende socialdemokrati, den sejrende regering, nu anlægger. Der var en periode, hvor regeringen selv var indstillet på, at der var behov for en tydeliggørelse. Denne periode lader desværre nu til at være forladt. Endnu mere beklageligt er det, hvis socialdemokratiet vil indtage den holdning, at man ikke vil tillade hr. Ninn-Hansen at gøre endnu et sidste forsøg på at få sagen løst gennem en cirkulæreskrivelse.

Ebba Strange (SF):

Jeg kan godt forstå hr. Ninn-Hansens ærgrelse over, at det, jeg i første runde kaldte

det borgerlige felttog, ikke er lykkedes, men jeg synes, man må erkende fra hr. Ninn-Hansens side, at det er det altså ikke. Selv om alle partierne til højre i denne sal har haft til hensigt at prøve at begrænse arbejderens muligheder for at demonstrere, deres ret til rimelige arbejds- og organisationsvilkår, så er det altså faldet til jorden. Vi andre kan selvfølgelig kun glæde os over, at det ikke er muligt at holde sammen på disse tropper, det synes jeg er en konsekvens, som de borgerlige må tage.

Derfor skal jeg for min part sige, at vi fra socialistisk folkepartis side naturligvis afviser at tage disse sager tilbage i udvalget igen og begynde at endevende og dreje dem. Vi har gjort det hele vinteren igennem, og resultatet har vi nu her i dag. Det løb er kørt, og man må finde et andet spor at køre ad, hvis man vil køre videre.

Så vil jeg gerne sige, at nu står vi jo altså så tilbage med et forslag om en ændring i straffeloven, som i realiteten — nu må vi jo se, hvad der kommer ud af handlingerne i sommer — i øjeblikket i hvert fald kun støttes af fremskridtspartiet. Samtidig har både hr. Tange og hr. Poul H. Møller udtrykt, at de var enige i den bemærkning, som socialistisk folkeparti og Danmarks kommunistiske parti har skrevet i betænkningen, nemlig at vi modsætter os ethvert indgreb i arbejderens ret til at demonstrere for rimelige arbejds- og organisationsvilkår, og at vi mener, at det reelle indhold af de foreliggende forslag er et forsøg på at begrænse og kriminalisere disse demonstrationsretigheder.

Både hr. Tange og hr. Poul H. Møller har så tilføjet, at det naturligvis skal være lovlige demonstrationer, man har ret til, og ikke ulovlige. Ja, naturligvis. Og så kommer jeg også ind på det, hr. Wilhjelm var inde på i sit første indlæg, om, hvorvidt de blokader, som fandt sted i efteråret, og som var baggrunden for, at de her sager er blevet rejst, var ulovlige eller ej. Naturligvis var de ikke ulovlige, for så ville arbejderne jo være blevet dømt ved en domstol. De har haft ret til at lave disse blokader. De har haft ret til at demonstrere.

Når fremskridtspartiet udnævner formanden for kartonngearbejderne i Århus og formanden for fotograferne i København til

[Ebba Strange.]

at være kinesere, og jeg ved ikke hvad, så tager fremskridtspartiet simpelt hen helt fejl af den situation, som den danske fagbevægelse befinder sig i for øjeblikket. Det, der efter min mening er den alvorligste fare for friheden i dette land — et ord, der er blevet misbrugt så groft i forbindelse med disse sager — er det, der står i fremskridtspartiets mindretalsudtalelse i betænkningen, og jeg vil gerne tillade mig at citere herfra:

„Såfremt folketinget ikke nu griber ind, vil der være en stor risiko for, at de ulovlige blokader vil udvikle sig til voldelige konfrontationer, idet vi må forvente, at befolkningen ikke fortsat vil finde sig i grove lovovertrædelser fra nogle få provokatører. . .“

Og man fortsætter:

„. . . såfremt politiet ikke havde ophævet blokaden, var det sikkert endt med voldelige sammenstød.“

Dér vil jeg gerne henvise til nogle udtalelser fra politiet i forbindelse med Info-sagen, hvor politiet udtrykkelig udtalte, at det, der var risiko ved, og de, der var lovbrudere, var ikke dem, der demonstrerede, men det var dem, der kom for at skabe provokation i demonstrationen. Det, der er vores egentlige risiko i dag, er, hvis de grupper, som hr. Tange står i spidsen for, får held til at skabe provokationer i en lovligt anmeldt og lovligt gennemført demonstration, for så er vores frihed i fare. Det er ikke arbejderne, og det er ikke arbejdernes demonstrationer, der bringer denne frihed i fare, men det er de provokatører, som hr. Tange henviser til. Det er vigtigt, at hele det danske folk gør sig klart, at arbejderne gør sig klart, men også de, der i øvrigt støtter arbejderbevægelserne, at det er derfra, vi har den egentlige risiko.

Nu prøver fremskridtspartiet tilmed at få strammet straffeloven, selv om jeg er enig med hr. Wilhjelm i, at de jo åbenbart mener, den er stram nok i forvejen. Jeg vil advare mod, at man går videre ad denne vej både på den ene og på den anden måde. Det er ikke det, vi har brug for i dag. Vi har brug for at kæmpe for at bevare de rettigheder, som arbejderne har, og som de har erhvervet sig gennem en menneskealders arbejdskamp.

Poul H. Møller (KrF):

Jeg vil gerne understrege endnu en gang, at sigtet med kristeligt folkepartis deltagelse i ændringsforslaget jo alene har været en tydeliggørelse af reglerne, således at man undgik den forskellige fortolkning, som man kom ud for, bl. a. ved blokaderne af Bækkelund og Info, hvor man fortolkede reglerne ret så forskelligt, idet politiet greb ind i én situation, og i en anden lignende situation på et andet sted greb man ikke ind.

Vi har ikke på noget tidspunkt ønsket en kriminalisering af det, der foregik omkring blokaderne, tværtimod. Når man ønsker det bort fra en straffelovsændring, men ind i en normal politivedtægtsstilføjelse, så er det jo netop også, for at det ikke skal have noget kriminelt tilsnit. Det her er, jeg havde nær sagt noget færdselsmæssigt. Selv om vi næppe kunne have fået det med i det nye færdselslovsforslag, så er det jo noget færdselsmæssigt, hindring af folk i at kunne færdes frit til og fra deres ejendom osv., og det har ingen kriminel islæt i sig.

Vi beklager udfaldet af den afstemning, der fandt sted før. Vi beklager det navnlig på baggrund af fremskridtspartiets stilling, hvor det som sædvanlig, havde jeg nær sagt, er et alt eller intet og derved unølggjorde vort ændringsforslags gennemførelse.

Vi vil fra kristeligt folkeparti, ligesom retsudvalgets formand har udtrykt det, strække os så vidt, som vi overhovedet kan, og vi vil derfor også følge hr. Ninn-Hansens forslag om, at forslaget går tilbage til udvalg i et sidste, jeg havde nær sagt fortvivlet forsøg på at finde frem til en rimelig og fornuftig ordning på disse problemer. Det vil vi gerne medvirke til, og derfor vil vi stemme for et sådant forslag.

Jørgen Jensen (DKP):

Vi kan ikke støtte hr. Ninn-Hansens forslag, ikke fordi vi normalt ville gå imod, at et parti fik mulighed for at få behandlet et forslag i udvalget igen, men fordi hele denne sag tydeligt viser, at grundlaget, den er rejst på, er forkert. Dertil kommer, at vi jo har været ude for en lang række forslag, som har haft det samme sigte: at svække fagbevægelsens muligheder. Det, der afspejles i hr. Ninn-Hansens forslag, er jo, at når det ikke kan gå på de måder, der har

[Jørgen Jensen.]

været lagt frem og behandlet længe i retsudvalget, så skal man gøre et nyt forsøg på at samle kræfterne.

Vi kan altså ikke støtte dette forslag, og jeg har bare nogle enkelte bemærkninger til det, der har været sagt.

Fra fremskridtspartiets side talte man igen om lovlige demonstrationer, og man var enig med DKP om, at fagbevægelsen skulle have ret til at demonstrere på lovlig vis. Men jeg tror nok, at man skal erkende, at i det samfund, vi har, kan der være uenighed om, hvad der er lovligt i en bestemt sag. Hvad er en lovlig demonstration, når en arbejdsgiver i kraft af den hellige, ukrænkelige ejendomsret spærrer folk ude? Man taler om, at man spærrer folk ude, hvis arbejderne i et forsøg på at værne sig mod overgreb forhindrer strejkebrydere i at komme ind.

Hvis vi tager Info-sagen, så var der jo, umiddelbart før denne sag rullede frem, folk, som var blevet udelukket, fordi de var organiserede, fordi de forlangte den overenskomstmæssige løn, fordi de krævede ordentlige arbejdsforhold. Disse folk blev spærret ude af arbejdsgiveren i kraft af hans økonomiske magt. Er det det, man vil forhindre? Det er det jo ikke. Og hvis vi tager Bækkelund, så var der igennem mange år adskillige mennesker, som var blevet lukket ude fra denne arbejdsplads, fordi de var organiserede, og fordi de forlangte en overenskomst.

Jeg kan sige, at ingen af de to forbund, som var impliceret i disse sager, har haft ønske om, hverken på den ene eller på den anden måde, at tage afstand fra det arbejdsretlige system, og det giver i sig selv meget snævre begrænsninger for fagforeningen at arbejde under. Derfor må vi sige, at den fysiske blokade, som de to forbund anvendte ved Bækkelund og Info, egentlig var den blideste form at bringe en arbejdsgiver på andre tanker på. Hvad vil man gøre fra de partier, der her taler om frihed og ret til at komme ind på arbejdspladsen og ret til erhverv, hvis fagbevægelsen gjorde det, som den egentlig burde have gjort i de to sager, nemlig sagde, at ingen fagorganiseret arbejder vil levere noget til disse virksomheder, havde lukket for elektricitet, havde lukket for olie og materialer? Hvad ville man så have sagt? Havde det været et over-

greb? Det havde været helt rimeligt, om man havde gjort det og dermed lukket dem ude.

Så vil jeg gerne sige noget — det, jeg var ved at komme ind på under ændringsforslaget, som jeg synes i og for sig var det samme — om LOs stilling og de to forbunds stilling til det arbejdsretlige system. Tager vi den helt aktuelle situation med den kamp, der føres mod skibe, der sejler under bekvemmelighedsflag, havde det været rimeligt, at man ikke var gået ind i det fagretlige juristeri om, hvorvidt man nu kunne lade blokaden træde i kraft eller ej. Det gør man ikke. Der er meget skarpe og meget snævre begrænsninger for fagbevægelsen i forvejen. De er så snævre, at de bør sprænges, og derfor er det helt urimeligt, man nu forsøger på yderligere at begrænse arbejdernes muligheder. Vi må derfor gå imod forslaget fra hr. Ninn-Hansen.

Brusvang (CD):

Centrum-demokraterne har følgende bemærkninger til det af hr. Ninn-Hansen stillede forslag om fornyet udvalgsbehandling.

Når et os venligsindet parti kommer med et sådant forslag, vil vi selvfølgelig ikke modsætte os en sådan procedure, men jeg kan ikke undlade at gøre opmærksom på, at vi klart har tilkendegivet, at vi ikke finder i CD, at et cirkulære er den rigtige vej. Et cirkulære vil i givet fald blive et instruktionscirkulære, og hvis jeg har forstået ministeren ret, så vil ministeren netop af de grunde, som jeg udpenslede kraftigt i mit første indlæg, heller ikke anbefale et sådant instruktionscirkulære. Derfor mener jeg, at skal det overhovedet have nogen mening, at vi sender dette forslag tilbage til retsudvalget med henblik på en drøftelse med ministeren en sidste gang, så må det i hvert fald forudsætte en tilkendegivelse fra ministeren om, hvorvidt han finder, at en sådan drøftelse har noget formål, når det er præciseret, at det, man ønsker, er — det var i hvert fald det, hr. Ninn-Hansen ønskede — at nå frem til en cirkulæreskrivelse. Jeg vil gerne have justitsministerens udtrykkelige tilkendegivelse vedrørende dette spørgsmål, ellers ser jeg ikke nogen mening i, at vi får en fornyet udvalgsbehandling.

Endelig en bemærkning vedrørende pro-

[Brusvang.]

ceduren i denne sag. Der har været udtalt nogle bemærkninger fra forskellig side, som har haft et ligesom kritisk indhold over for udvalgsformanden. Jeg vil gerne sige, at det må jeg tage afstand fra. Denne sag har været endog særdeles grundigt undersøgt under udvalgsformandens, hr. Gudmes, ledelse. Jeg kunne derimod have lyst til at pege på, at i hvert fald centrum-demokraterne har siddet med den opfattelse — og jeg forstår, at den har hr. Gudme til dels også haft — at mange af de spørgsmål, der er blevet stillet, mange af de semantiske diskussioner, der har fundet sted, ikke har været begrundet i et reelt ønske om at finde en løsning på sagen. De har alene været begrundet i et ønske fra socialdemokratiske og andre repræsentanter i udvalget om at skyde denne sags afgørelse ud.

Dette finder jeg meget forkasteligt, og når det altså kan lade sig gøre at træner en sag, som er så klar og så enkel, som denne i virkeligheden er, hvis man har en god vilje, fra efteråret og helt frem her til maj-juni måned, så må der simpelt hen være noget galt med den procedure, vi følger her i folketinget. Det må være vores forretningsorden, der er temmelig utilstrækkelig.

Wilhelm (VS):

Først om afstemningen før, hvor jeg vist ikke nåede forinden at begrunde vores stilling. Vi er imod kriminalisering, uanset om det foregår på den ene eller den anden måde, og ville derfor ikke blande os i, om det skulle være på den ene eller den anden måde, og undlod at stemme om ændringsforslaget.

Til spørgsmålet om fornyet udvalgsbehandling, som hr. Ninn-Hansen rejser, vil jeg godt sige, at VS aldrig deltager i nogen prokuratorkneb for at undgå udvalgsbehandling, uanset hvor tåbelige vi synes de sager er, men vi mener, at der her ikke er tale om, at man ønsker at få ting belyst. Denne ting er belyst, og i denne sag er prokuratorknebet så udpræget på hr. Ninn-Hansens side, at vi skal stemme imod fornyet udvalgsbehandling.

Det, der er sket, er jo, at man uden at have ændret et komma nogen steder faktisk nu reelt har ændret mulighederne for faglig blokade. Den ændrede praksis har betydet, at blokadevåbenet i realiteten er

kriminaliseret, og jeg synes, det er værd at understrege, at det fremfor noget er socialdemokratiets fortolkninger, der har dannet baggrund for politiets skærpede holdning og for arbejdsrettens i øvrigt præmisløse efter-rationalisering.

Denne socialdemokratiske fortolkning har i virkeligheden været begrundet alene i to ting. For det første en aktuel parlamentarisk opportunistisme: man ville hellere lave det snigende ad bagdøren end at blive påtvunget en afstemning her i salen. For det andet en for så vidt velbegrundet ulyst for et parti som socialdemokratiet og for en fagtop som LO-toppen til at forsvare en faglig aktionsform, som faktisk kun egner sig til aktivitet fra basis og ikke fra toppen.

Blokaderetten er altså inddraget, som vi har set, ikke åbenlyst og iagttageligt og med mulighed for klart at placere ansvaret, men snigende og tilsyneladende imod den socialdemokratiske regerings ønske, men reelt byggende på dens indforståelse. Det er her ved klart demonstreret, at blokaderetten ikke er et spørgsmål om jura, men om magt, og den skal selvfølgelig tilbageerobres. Det kan gøres, men kun ved at gøre det dyrt, for dyrt for nogen regering, for systemet som sådant og for kapitalen som helhed, at gribe ind over for nogen blokade, der oprettes til forsvar mod skruebrækkeri og løntryk.

Det er heller ikke ligegyldigt i VS' øjne, om blokaderne formelt er kriminaliseret eller ej. Der vil være bedre mulighed for at tilbageerobre blokaderetten, når den ikke formelt er kriminaliseret i mellemtiden, og derfor er det vigtigt, at de formelle indgreb bliver afvist.

I forbindelse med denne afvisning og i forbindelse med det, hr. Brusvang sagde for et øjeblik siden, finder jeg grund til at citere hr. Brusvangs begrundelse i bemærkningerne for at fremsætte centrum-demokraternes forslag, der skulle træde i stedet for venstres forslag for 14 dage siden, men som blev taget tilbage, da venstres forslag nu alligevel kunne behandles. Der står her, at sagens behandling i retsudvalget blev trukket helt urimeligt i langdrag. Dette skyldes ikke mindst, at de socialdemokratiske medlemmer og venstresocialisternes medlemmer af udvalget på løbende bånd fabrikerede nye teoretiske og retsfilosofiske spørgsmål til

[Wilhelm.]

justitsmyndighederne, hvorved man forhindrede afgivelse af betænkning fra udvalget. Hr. Gudme har koblet sig på her i dag ved at tale om krumspring og forhaling, og hr. Brusvang har yderligere udbygget det ved at tale om semantiske diskussioner. I øvrigt er hr. Brusvangs beskrivelse her i bemærkningerne korrekt bortset fra, at de socialdemokratiske medlemmer mig bekendt ikke har stillet noget spørgsmål, men jeg vedkender mig at have stillet en hel del, og det kan man så kalde krumspring og forhaling, som man vil.

Jeg synes, det er bemærkelsesværdigt med denne vurdering i betragtning af, hvad det er, disse spørgsmål er gået på, og hvad det er, de har søgt at belyse. VS har været så at sige ene om bestræbelserne for at påvise, hvad forudsætningerne for straffelovsbestemmelsen i sin tid var, og at der dér udtrykkelig var taget højde for, at man ikke ville kriminalisere traditionelle arbejdskampe. Vi har været ret alene om at prøve at belyse forholdet mellem et cirkulære, en politivedtægtsændring, en straffelovsændring og så grundlovens bestemmelser. Det har faktisk ikke interesseret andre. Vi ville have belyst, hvor langt man egentlig kan gå med et cirkulære uden at komme på tværs af en politivedtægt, hvor langt man egentlig kan gå med en politivedtægt uden at komme på tværs af straffeloven og grundloven. Men vi stod meget alene med det, og der kom kun et enkelt spørgsmål — og man røber jo ikke udvalgsarbejde her, så jeg skal ikke sige, hvorfra dette ene undtagelsesspørgsmål blev stillet — efter at vi for længst havde rejst hele denne problemstilling med forholdet til grundloven.

Det er altså den slags undersøgelser af, hvordan tilstandene egentlig er, hvad der bliver tilbage af demonstrationsretten, som hr. Brusvang og hr. Gudme finder det for godt at kalde semantisk pindehuggeri og forsøg på forhaling og krumspring, og jeg ved ikke hvad. Det har ikke interesseret de herrer en tøddel at finde ud af, hvad der blev tilbage af den grundlovssikrede demonstrationsret i forbindelse med de mange blokadeforslag.

Der er i dag kommet, og det er i sidste øjeblik, et indlæg — det står i Politiken — fra professor Peter Germer, som endelig fra

juridisk hold behandler nogle af de samme ting. Han siger her bl. a., at sandheden er, at spørgsmålet om rækkevidden af grundlovens §§ 77 og 79 i forbindelse med arbejdskonflikter aldrig har været behandlet i dansk forfatningsret, og han bruger dette til at angribe justitsministeriets manipulationer. Det var vi ene om at forsøge at gøre under retsudvalgets behandling. Vi var de eneste, der påpegede, at det i sig selv var en manipulation og en indsnævring, at man overlod alt dette til bedømmelse i straffelovrådet og netop altså holdt sig væk fra enhver grundlovsbetragtning.

Professor Germer siger videre, at justitsministeriets opfattelse er, at den grundlovssikrede demonstrationsret er noget med, at det skal være meningstilkendegivelser, og han bestrider denne opfattelse. Vi var i retsudvalget ene om at bestride denne opfattelse og fremføre masser af citater af de skriftkloge, som de borgerlige plejer at benytte sig af, der bestred denne opfattelse. Vi var ene om at gå imod den manipulation, der også dér lå fra justitsministeriet.

Professor Peter Germer siger, at justitsministeriet i sit notat i øvrigt citerer hans bog forkert, og det kan vi jo bare tage til efterretning; det er altså den måde, man arbejder på, når resultatet er givet på forhånd. Så siger han, at spørgsmålet om rækkevidden af bestemmelserne i grundlovens §§ 77 og 79 i forbindelse med demonstrationer under arbejdskonflikter blev rejst af folketingets retsudvalg, og jeg kan altså fortælle ham, at det var det jo nok formelt, men det var altså VS, der gjorde det.

Videre siger han, at de folketingsmedlemmer, der tager grundloven alvorligt, bør kræve en indgående undersøgelse af de forfatningsmæssige spørgsmål. Jeg kan sige ham, at behandlingen af hele denne sag viser, at der var ingen folketingsmedlemmer fra nogen af de partier, som ellers her har ført sig frem med at skulle stramme ad den ene og den anden vej, der tog denne grundlov alvorligt.

Jeg vil tro efter dette, at det kunne være fristende at spørge, hvad det egentlig er for en mærkelig holdning, VS lægger for dagen med denne her grundlovssnak. Er det ikke os, der plejer at vise foragt for de borgerlige frihedsrettigheder? Er det ikke os, der plejer at sige, at grundloven ikke er det papir værd,

[Wilhelm.]

den er skrevet på? Jo, det sidste er rigtigt, det siger vi, og det vil jeg gerne gentage: grundloven er ikke det papir værd, den er skrevet på. Men det er ikke foragt for de borgerlige frihedsrettigheder, tværtimod, vi lægger vægt på dem, og vi har vist det ved denne behandling, idet vi så at sige var de eneste, der prøvede at trække dem frem. Dette, at grundloven ikke er det papir værd, den er skrevet på, er simpelt hen en nøgtern konstatering, som det store flertal i dette ting har demonstreret rigtigheden af under behandlingen af denne sag.

Det, man mener med demonstrationsretten, er bajerne og Kaj Løvring på Fælleden, ikke sandt? Men den er ude af kraft, i samme øjeblik borgerne benytter deres grundlovssikrede borgerlige rettigheder til at forsvare væsentlige interesser over for kapitalen. Så kommer man, så skal der begrænses, og så skal der strammes, og der er ikke én, der interesserer sig for, om det eventuelt var på kant med grundloven.

Det er altså ikke os, der er kyniske eller undergravende, når vi siger, at grundloven ikke er det papir værd, den er skrevet på. Det er de andre partier her bortset fra venstrefløjen, der har bekræftet, at sådan forholder det sig. Det er den statsminister, der på forhånd sagde, at blokaderne er ulovlige, uden at noget som helst var undersøgt. Det er den justitsminister, der sagde det samme, og som yderligere har tilbudt at ændre retstilstanden ved et cirkulære. Og det er de partier, der har ført hele denne sag frem og kalder det krumspring og kalder det pindehuggeri, når andre har forsøgt at finde ud af, hvordan det egentlig forholdt sig med grundloven, hvad Peter Germer i Politiken i dag er begyndt at bakke os op i.

Det er dem, der har truet grundloven, og det er selvfølgelig ikke det væsentlige i denne sag, men det skal bruges til at vise, hvor tynd den fernis er, som de borgerlige frihedsrettigheder i virkeligheden ligger bag. Det har flertallet i dette ting fået demonstreret usædvanlig klart i denne sag.

(Kort bemærkning).

Tange (FP):

Fremskridtspartiet kan ikke stemme for hr. Ninn-Hansens forslag om, at forslaget

går tilbage til ny udvalgsbehandling i retsudvalget.

Vi er af den opfattelse, at justitsministeren har den fornødne hjemmel til at gribe ind over for ulovlige blokader i straffelovens § 261 og i politivedtægtens § 3. Det må derfor være justitsministerens pligt at sørge for, at disse lovbestemmelser bliver overholdt. Hvordan justitsministeren ønsker at gøre det, må blive justitsministerens sag. Får vi ikke ro og orden her i landet, så må det jo være dette høje tings opgave at stille justitsministeren et mistillidsvotum.

Fru Ebba Strange var inde på, at naturligvis var blokaderne ved Info og Bækkelund lovlige. Det er imidlertid ikke vor opfattelse, og som jeg citerede i mit første indlæg fra statsministerens svar på hr. Poul Schlüters spørgsmål den 15. oktober 1975, er det heller ikke regeringens opfattelse, at disse blokader var lovlige. De var naturligvis ulovlige.

Det, der er det farlige i hele sagen med disse ulovlige blokader, er, at politiet ikke griber tilstrækkelig hurtigt og effektivt ind og gør folk opmærksom på, at dette er lov og ret, og det skal overholdes. Det er kedelige tilstande, hvis vi kommer derhen, at når folk ringer til politiet for at få hjælp, fordi de bliver forulempet, så kommer politiet ikke, fordi ulovlighederne bliver begået under navn af lovlige blokader. Det var jo det, der skete i Tyskland, og som var med til at ødelægge tilstandene dernede. Der kunne folk gå rundt og knuse forretningerne, det var navnlig jødernes forretninger, og de kunne ikke ringe til politiet, der var ikke noget politi, der kom og hjalp dem. Vi skulle nødig have de tilstande her i landet, at man får sine ejendomme og virksomheder besat, uden at man har mulighed for at få hjælp fra politiets side.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen (KF):

Jeg forstår, at fremskridtspartiet endnu en gang vil stå sammen med de mest venstreorienterede partier her i salen i forsøg på at hindre en løsning, og måske lykkes det for dem.

Jeg takker de fem partier, der har givet tilslutning til at forsøge at få en ordening. De er skeptiske, det er også velbegrundet, men hvis en sag er tilstrækkelig alvorlig,

[Ninn-Hansen.]

skal man søge at overvinde denne skepsis og søge at få en løsning.

Tilbage er en appel til socialdemokratiet og til justitsministeren. Man kan selvfølgelig stemme forslaget ned. Justitsministeren skal så tænke på, hvem han står sammen med i den afstemning, og også socialdemokratiet. Det er de venstreorienterede partier og fremskridtspartiet. Det er ingen god baggrund for justitsministeren at have i en sag, der drejer sig om retshåndhævelsen her i landet.

Når det konservative folkeparti lægger så megen vægt på at få en løsning, så er det, fordi vi i dette parti uanset spørgsmål, der ellers kan skille, lægger vægt på, at når det drejer sig om retshåndhævelsen, så skal der være en sikkerhed, en fasthed. Den minister, der står for det, skal bakkes op, når han gør noget rigtigt, og han skal også have mulighed for at få det rigtige selskab i sin parlamentariske basis.

Hvis justitsministeren vil modtage den håndsækning, som fem partier kommer med, så kan vi finde en løsning, der fastslår retssikkerheden og retshåndhævelsen her i landet på en god måde. Hvis justitsministeren og regeringen ikke vil det, så beder jeg dem endnu en gang betænke, hvilket selskab det så er, de vil komme i.

Formanden:

Fru Ebba Strange for en kort bemærkning, derefter justitsministeren.

Ebba Strange (SF):

Kun den bemærkning til hr. Tange, at han kan vurdere en situation som værende ulovlig, jeg kan vurdere den som værende lovlig, og det kan vi jo skændes længe om. Vi har et retsvæsen og domstole, der afgør, hvorvidt sager er lovlige eller ulovlige. Det er ikke noget, hr. Tange og jeg behøver at skændes om i denne sal.

Formanden:

Jeg regnede faktisk med, at debatten skulle være sluttet med justitsministerens indlæg. Man har kun ret til korte bemærkninger, og det bestemmer formanden.

Justitsministeren (Orla Møller):

Fru Nathalie Lind antydede, ja, vel nærmest påstod, at der skulle være sket en ændring i regeringens interesse for at få klargjort situationen omkring disse problemer. Det kan jeg helt og aldeles afvise.

Det, statsministeren gav udtryk for, da et spørgsmål blev stillet her i tinget, var, at regeringen var positivt indstillet over for at finde en klaring omkring alle disse problemer, og det er sket. Jeg tror nok, jeg tør antyde, at der er lagt så meget papir på bordet og foretaget så mange undersøgelser i retsudvalget, at man med rette kan hævde, at det er sket. Hvad blev resultatet? At straffelovrådet gav os en meget fyldig betænkning, der sagde, at den nuværende retstilstand var tilstrækkelig til at klare tingene. Derfor er tydeliggørelsen og klaringen altså sket med dette.

I forbindelse med de direkte appeller til mig med henblik på at få drøftet cirkulæreskrivelsen skal jeg ganske kort sige, at jeg havde samme principielle opfattelse under alle forhandlingerne i retsudvalget, som hr. Ninn-Hansen har givet udtryk for her i dag. Det gælder om at nå frem til den bredest mulige politiske opbakning omkring det, der eventuelt skulle laves. Dette lykkedes ikke.

Der var fra regeringens side gennem mig en udstrakt hånd til retsudvalgets arbejde. Denne hånd tog man ikke imod. Jeg skal ikke antyde, hvad jeg mener om den metode, at man efter at have lidt et nederlag kommer og vil forhandle på ny, men jeg finder det alligevel ejendommeligt, og jeg vil gerne udtrykke det på denne måde uden at skulle være lyseslukker: der er jo altså en forskel på i dag og i går på dette punkt. Jeg tror ikke, at et arbejde i retsudvalget igen vil bringe ret meget mere klaring på tingene, end der er i dag.

Må jeg så sige om bemærkningen om at komme i selskab med nogen, at jeg har en teologisk baggrund, og ud fra den har jeg aldrig skammet mig over at være i selskab i nogen som helst situation. I dette ting er det i hvert fald et argument, man meget nødig skal bruge, når man tænker på de mange forskellige former for afstemninger, der finder sted, også i denne uge.

Jeg skal slutte med at sige, at det selskab, der er tale om jeg kommer i, når resultatet

[Justitsministeren.]

foreligger, ganske enkelt er, at vi står på den retstilstand, vi har i dag, og den er udtryk for et meget bredt politisk flertal, så i så henseende er jeg vældig godt tilpas.

Formanden:

Jeg er af hr. Wilhjem blevet gjort opmærksom på, at der er ordførere, der ikke har haft ordet mere end én gang i sidste omgang. De har selvfølgelig krav på ordet én gang mere. Er der derefter nogen, der ønsker at udtale sig? (Ophold). Det er ikke tilfældet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning om det af Ninn-Hansen fremsatte forslag om, at tredje behandling stilles i bero, og at sagen henvises til fornyet behandling i udvalget.

Forslaget af *Ninn-Hansen* forkastedes med 93 stemmer mod 66; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Der foretoges dernæst afstemning om forslaget til folketingsbeslutnings endelige vedtagelse.

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes med 82 stemmer mod 24; 55 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13, hvor vi først går til dagsordenens punkt 18: spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 11.44.

Mødet genoptaget kl. 13.00.

Man gik til dagsordenens pkt. 18:
Spørgsmål til ministrene.

Af *Dohrmann* (FP) til udenrigsministeren:

„Vil ministeren bekræfte eller afkræfte forfatteren Hakon Holms oplysning om, at

ministeren og en ministerkollega i 1972 „købte“ folketingsmedlem Moses Olsens stemme ved at „befri ham for en skattegæld på 30.000 kr.“?“
(Spm. nr. 506).

Skriftlig begrundelse.

I den netop udkomne bog „Hvad er sandhed“ oplyser forfatteren Hakon Holm (side 61), at ministrene Anker Jørgensen og K. B. Andersen i 1972 „købte“ folketingsmedlem Moses Olsens stemme ved at befri ham for en skattegæld på 30.000 kr.

Dohrmann (FP):

For at underbygge mit spørgsmål vil jeg gerne citere et kort afsnit fra bogen „Hvad er sandheden“ af Hakon Holm. Jeg citerer fra side 61:

„Valget, der kom, fortsætter han, klarede ikke situationen, men heldigvis skyldte det grønlandske folketingsmedlem 30.000 kr. i skat! Det lovede Anker Jørgensen og K. B. Andersen ham at klare, hvis han stemte for dem — og det gjorde han! De to omtalte gik op i skattedepartementet, forlangte Moses Olsens kort udleveret, fik det og strøg gælden ud.“

Jeg håber naturligvis, ministeren kan afkræfte denne påstand om korruption.

Ministeren for udenrigsøkonomi (*Ivar Nørgaard*):

På udenrigsministerens vegne skal jeg herved afkræfte forfatteren Hakon Holms påstand.

Dohrmann (FP):

Jeg takker for svaret og vil også gerne sige, at det havde jeg faktisk forventet. Men jeg vil gerne stille et tillægsspørgsmål. Når en person bringer sådan en påstand til torvs, var det så ikke rimeligt, at der blev indledt en injuriersag? Det er trods alt en beskyldning mod det folkestyre, som vel nok mange i dag ikke har alt for stor respekt for.

Ministeren for udenrigsøkonomi (*Ivar Nørgaard*):

Desværre fremsættes der jo næsten hver dag ærerørige og urigtige påstande om politikere, og det ville nok føre lidt for vidt, hvis man hver gang skulle anlægge injuriersag, men jeg skal på spørgerens foranledning

[Ministeren for udenrigsøkonomi.]
videregive spørgsmålet til udenrigsministeren.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Arentoft* (FP) til justitsministeren:

„Vil ministeren ændre i bekendtgørelse om våben, nr. 349 af 25. juni 1973, § 6, således at jagttegnsløbere under 18 år fritages for gebyr for tilladelse til at besidde glatløbende haglgeværer?“

(Spm. nr. 510).

Skriftlig begrundelse.

Spørgsmålet er rejst ved Dansk Jagtfor-
enings repræsentantskabsmøde i Køge lørdag den 29. maj 1976, idet det findes urimeligt, at jagttegnsløbere under 18 år skal pålægges dette gebyr, indtil de fylder 18 år.

Arentoft (FP):

Personer over 18 år kan gå hen i enhver våbenforretning og købe et glatløbet haglgevær uden tilladelse. Så snart der er tale om unge under 18 år, men over 16 år, som har taget jagtprøve og løst jagttegn, skal de have en tilladelse, og det er en toårig tilladelse, der koster dem 75 kr. Det er der mange der sådan set finder urimeligt. Jeg har hørt, at da man behandlede våbenloven i 1964-65, så mente man, at det skabte større kontrol på den måde, men jeg er ikke helt sikker på, at det er rigtigt. Jeg er mere bange for, at det kan skabe lovovertrædere på en uheldig måde, som kan få uheldige følgerknin-
ger.

Når jeg anmoder justitsministeren om at ændre i bekendtgørelsen om våben, nr. 349 af 25. juni 1973, § 6, hvor der tales om tilladelse for personer under 18 år, så er det, fordi det er noget, som justitsministeren kan gøre rent administrativt. Jeg er godt klar over, at ministeren kan henvise til våbenlovens § 2, stk. 1, sidste punktum, der taler om, at det samme gælder for personer under 18 år med hensyn til de i § 1, stk. 2 a-c, nævnte genstande, og det er f. eks. glatløbende haglgeværer, men der står også luft- og fjederbøsser, og der skal altså ikke våbentilladelse til luftbøsser.

Jeg vil samtidig spørge ministeren, om ikke ministeren vil overveje at ajourføre

våbenloven på det punkt, således at der også er hjemmel for, at ministeren kan ændre i bekendtgørelsen.

Samtidig vil jeg lige sige, at i våbenlovens § 7 står der, at indretning og anlæggelse af skydebaner skal af hensyn til almensikkerheden godkendes af politiet. Det sidste, der er sket på det punkt, er, at det også skal godkendes af miljøministeriet. Derfor er der faktisk basis for, at man snarest får ajourført våbenloven.

Justitsministeren (Orla Møller):

Som jeg redegjorde for her i folketinget den 12. maj i år i forbindelse med et andet spørgsmål fra hr. *Arentoft* vedrørende våbengebyrerne, bemyndigede folketinget ved en ændring af våbenloven i juni 1973 justitsministeren til at fastsætte gebyrer for udstedelse af våbentilladelser. Formålet hermed var at få dækket udgifterne ved politiets ekspedition af våbentilladelser. Gebyrerne, der oprindeligt var fastsat til 50 kr. for toårige tilladelser og 100 kr. for 5- og 10-årige tilladelser, er fra den 1. april 1976 forhøjet til henholdsvis 75 kr. og 150 kr.

Det er korrekt, som hr. *Arentoft* gjorde opmærksom på, at mens glatløbende haglgeværer normalt kan erhverves frit, følger det af selve våbenlovens tekst i § 2, stk. 1, som nævnt også af hr. *Arentoft*, at personer under 18 år skal have politiets tilladelse til at erhverve disse våben. Da de pågældende normalt skal være fyldt 16 år, er der kun behov for tilladelser med 2 års gyldighed, og gebyret er således 75 kr. Da formålet med gebyret er at dække politiets administrationsomkostninger og arbejdet med at behandle ansøgninger om våbentilladelse for jægere under 18 år er nogenlunde det samme som ved andre ansøgninger, er det lidt vanskeligt at begrunde, at netop denne gruppe skulle have våbentilladelse uden gebyrer.

På den anden side finder jeg, at det spørgsmål i lighed med det af hr. *Arentoft* tidligere rejste bør indgå i mine kommende overvejelser om gebyrspørgsmålet, der, som jeg redegjorde for her i tinget den 12. maj, kun afventer supplerende materiale fra Dansk Skytte Union.

Med henblik på en revision af selve våbenloven skal jeg sige, at jeg er fuldstændig klar over, at der er mindre ting at rette.

[Justitsministeren.]

Ved planlægningen af det lovgivningsarbejde, der skal finde sted til efteråret, vil måske også dette komme i betragtning, men jeg gør opmærksom på, at under hensyntagen til de overmåde mange lovforslag, folketinget bliver præsenteret for, så har det for også justitsministeriet været nødvendigt at prioritere, og om dette kan komme så højt på prioriteringslisten, at det kommer til behandling i efteråret, det tør jeg ikke sige noget om på nuværende tidspunkt.

Arentoft (FP):

Jeg er helt enig med justitsministeren i, at der skal betales gebyr til at dække disse administrative omkostninger. Men det skulle ikke være vanskeligt at begrunde, hvorfor unge under 18 år skulle slippe for denne udgift. Unge under 18 år er vel dem, der har dårligst råd. Man kunne anføre, at de må have råd, når de kan anskaffe sig bøsse, men det er ikke engang sikkert, for hvis de låner deres fars bøsse, så skal de også have våbentilladelse. Jeg synes altså fortsat, at det er urimeligt, og det er faktisk meget, meget store afgifter.

Jeg kan for mit eget vedkommende nævne, at jeg har en jagtriffel og en salonriffel, det koster 300 kr., og det må jeg altså bøje mig for. Mine to store drenge, der skal have lov til at bruge de samme våben, skal også hver betale 300 kr. Det vil sige, at staten får 900 kr. ind på to våben. Så meget administration er der nu heller ikke omkring det. Jeg vil altså stadig væk mene, at der kan gøres noget ved det.

Men jeg er da glad for, at ministeren vil se nærmere på det, tage imod de henvendelser, der kommer, og også, når der bliver tid, være med til at ajourføre våbenloven, så jeg vil gerne takke ministeren for svaret.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Litten Hansen* (VS) til ministeren for kulturelle anliggender:

„Hvilke principielle overvejelser ligger til grund for ministerens tilsidesættelse af indstillingsudvalgets og fagrådets indstilling om besættelsen af professoratet i mur- og rumkunst ved kunstakademiet?“

(Spm. nr. 511).

Skriftlig begrundelse.

Politiske indgreb over for stillingsbesættelser o. lign. ved de højere læreanstalter har traditionelt været noget ganske uhørt og overordentlig sjældent forekommende. Vi finder det i allerhøjeste grad betænkeligt, at de beføjelser, som forskellige ministre har som øverste ansvarlige instans inden for et område, anvendes, medmindre der er tungtvejende grunde hertil.

Vi føler os overbevist om, at der må være nogle alvorlige principielle årsager, der har fået ministeren til at disponere, som han har gjort, og håber med ministerens svar at blive delagtiggjort i disse.

Litten Hansen (VS):

I kulturudvalget har jeg bedt om ministerens begrundelse for at udnævne Robert Jacobsen til professor i mur- og rumkunst ved kunstakademiet, og jeg har som svar fået ministerens korrespondance med kunstakademiet og akademirådet. Men dér siger ministeren jo ikke noget som helst. Jo, han siger, at Robert Jacobsen er en af Danmarks mest betydende nulevende kunstnere, hvis internationale format er ubestridt i Danmark og i udlandet. Men hvad har det med sagen at gøre? Ove Sprogøe er måske den mest fremragende nulevende danske skuespilkunstner, derfor gør man ham vel ikke nødvendigvis til rektor for statens teaterskole.

Henning Carlsen nyder stor anseelse i Danmark såvel som i det store udland som filminstruktør. Er det tilstrækkelig grund til på tværs af en flertalsindstilling eventuelt at gøre ham til leder af filmskolen? Poul Trier Pedersen nyder international anerkendelse som en fremragende tv-mand. Har ministeren tænkt sig at udnævne f. eks. ham til generaldirektør for Danmarks radio og dermed tilsidesætte et flertal på kun 13 mod 10?

Det her er ikke spørgsmål om, hvem der er god eller dårlig, talentfuld eller talentløs, anerkendt eller ikke-ankendt, det her er et spørgsmål om principper. Det er selvfølgelig korrekt, at ministeren har den øverste politiske myndighed i forholdet til kunstakademiet. Spørgsmålet er, om ministeren har brugt denne myndighed til politisk magtmisbrug. Er ministerens egenmægtighed et led i den nye socialdemokratiske stil, som

[Litten Hansen.]

vi ser den anvendt i forsøget på at knægte de utilfredse, de besværlige, dem, der står på deres rettigheder, eller dem, der ligefrem ønsker nogle ting ændret?

I denne sag er der imidlertid ikke engang tale om, at der skal ændres noget, her er tale om at bevare noget, om at bevare en gammel ret, en gammel tradition ved de højere læreanstalter. På universiteterne har man ikke haft et tilfælde som dette i de sidste 100 år. Man skal helt tilbage til Estrups tid. Og på de andre læreanstalter har man haft siger og skriver ét tilfælde, det var på arkitektskolen i 1938. Det gik heller ikke stille af.

Det har ikke noget som helst med Robert Jacobsen at gøre, det har med principper at gøre, og ministeren kan vel ikke være uvidende om, at man også i kredse, der bestemt ikke normalt karakteriseres som progressive, er mildt sagt bestyrkede over ministerens dispositioner. F. eks. har professor, dr. phil. Holger Steen Sørensen i en kommentar i Politiken den 19. maj karakteriseret ministerens handlemåde som skandaløs.

Mit spørgsmål skal ses i lyset af, at jeg meget nødig vil gå rundt og tro, at det er private tilbøjeligheder, sym- og antipatier, der har fået ministeren til at handle, som han har gjort. Derfor imødeser jeg med spænding hans redegørelse.

Ministeren for kulturelle anliggender (*Niels Matthiasen*):

Hvis Ove Sprogø søgte om rektoratet på statens teaterskole, eller Henning Carlsen søgte rektoratet på filmskolen, så er jeg ganske overbevist om, at de ville være så kvalificerede, at de i meget høj grad ville indgå blandt de kandidater, som jeg skulle vælge, og hvis jeg anså dem for at være de bedste, så ville jeg vælge dem.

Jeg vil gerne gøre den bemærkning om udnævnelsen af Robert Jacobsen, at efter gældende anordning for kunstakademiets billedkunstskoler afgiver skolernes fagråd indstilling til ministeriet om besættelse af professorater. I ordet indstilling ligger, at ministeren ikke er bundet af indstillingen fra fagrådet.

Jeg kan derfor ikke godkende, at fru Litten Hansen i sin begrundelse taler om poli-

tiske indgreb over for stillingsbesættelser. Det er efter lovgivningen ministeren og ikke fagrådet, der afgør, hvem der skal være professor.

Jeg er enig i, at ministeren normalt bør følge en faglig indstilling, og der er også særlige grunde til, at jeg ikke har gjort det i dette tilfælde, som der var særlige grunde til, at ministeren i sin tid valgte at gøre Steen Eiler Rasmussen til professor fremfor andre indstillede, at man i sin tid valgte at gøre Vilhelm Lundstrøm til professor i stedet for andre indstillede.

Jeg mener ikke, at jeg kan afvise Robert Jacobsen, når han ansøger om stillingen som professor i mur- og rumkunst. Han er en af Danmarks mest betydende nulevende kunstnere, hvis internationale format er ubestridt i Danmark og udlandet. Han har også de fornødne pædagogiske erfaringer fra sit mangeårige professorat i München. Jeg mener derfor ikke, at vi har råd til at give afkald på Robert Jacobsen som professor ved kunstakademiets billedskoler i de kommende år.

Det er altså ikke principielle årsager, der har fået mig til ikke at følge flertalsindstillingen, men den tungtvejende, at vi i Robert Jacobsen har en ener, og jeg føler mig overbevist om, at udnævnelsen af Robert Jacobsen vil vise sig at blive til gavn ikke bare for kunstakademiet, men for dansk kunst både inden for og uden for landets grænser.

Litten Hansen (VS):

Vi fik en ny styrelseslov i 1974, og i bemærkningerne til dens § 35 står der, at universiteterne og de højere læreanstalter har traditionelt haft en meget selvstændig stilling under undervisningsministeriet. Det har imidlertid vist sig, at der har hersket usikkerhed om, hvor langt denne selvstændighed strækker sig. Folketingets ombudsmand har da også henstillet til undervisningsministeren at få klarlagt dette forhold ved denne revision, og det er dette hensyn, der ligger bag § 35.

Hvad er det så, der står i § 35? Ja, der står f.eks., at det ikke er ministeren, men det fagkyndige udvalg, som indstiller, og derefter har ministeren sig så at rette. Det gælder selvfølgelig ikke umiddelbart kunst-

[Litten Hansen.]

akademiet. Det er i undervisningsudvalget, det er vedtaget, og det er de højere læreanstalter under undervisningsudvalget, der er tale om i styrelsesloven. Men der står i betænkningen i forbindelse med vedtagelsen af styrelsesloven, at der har været samråd med kulturministeren. Så vidt jeg ved, var det også dengang hr. Niels Matthiasen, der var kulturminister. Og der står:

„Kulturministeren har over for folketingets undervisnings- og uddannelsesudvalg givet tilsagn om at ville tilpasse styrelsesanordningerne for de højere uddannelsesinstitutioner, der sorterer under kulturministeriet, til de principper, der indeholdes i loven.“

De principper, der indeholdes i loven, er netop lige præcis, at det er et fagkyndigt udvalg og ikke ministeren, der ansætter professorer.

Ministeren for kulturelle anliggender (*Niels Matthiasen*):

Det kommer an på, hvor man lægger trykket. Det var ganske rigtig mig, der var kulturminister, og det, jeg understregede over for folketingets undervisnings- og uddannelsesudvalg, var, at jeg ville *tilpasse* styrelsesanordningerne. Det er jo ikke det samme som, at det er de samme ordninger.

Litten Hansen (VS):

Jeg tør ikke udtale mig om, hvorvidt ministeren har juridisk ret. Når han sammen med alle sine embedsmænd siger, at han har juridisk ret til at gøre det, han har gjort, så tør jeg ikke på stående fod sige, at han ikke har det. Men han har ikke nogen moralsk ret til det efter de løfter, han har afgivet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Wilhelm* (VS) til ministeren for skatter og afgifter:

„Kan ministeren oplyse, hvor store skattebesparelser deltagerne i kommanditselskabet Hotel Scandinavia har haft indtil dato, og hvor meget forsvarsministeriets salg af arealet på Islands Brygge til luksushotel derved har kostet stat og kommune i form af skattetaf?“

(Spn. nr. 513).

684 FF

Skriftlig begrundelse.

Salget og anvendelsen af det pågældende areal blev i sin tid forretningsmæssigt begrundet. Udmøntelsen til hotel — i strid med alle byplanmæssige, dispositionsplanmæssige, trafikale og miljømæssige hensyn — blev begrundet dels i et behov, som siden er blevet fuldstændig dementeret af udviklingen, dels i den høje kvadratmeterpris, som herved kunne opnås. En mere udførlig opgørelse omfattende bl. a. de skattetaf, spørgsmålet drejer sig om, vil formentlig vise, at der for skatteyderne var tale om en yderst dårlig forretning. Det er fundet aktuelt at få dette spørgsmål besvaret netop nu, da staten planlægger fortsatte arealafståelser begrundet på den samme indskrænkede forretningsmæssige måde som i sin tid afståelsen af dette areal til luksushotel.

Wilhelm (VS):

Perspektivet i dette spørgsmål — som jeg ikke forventer at skatteministeren skal besvare mere end en enkelt side af, men hvor jeg alligevel gerne vil starte med at rulle perspektivet op — er, at Københavns borgerrepræsentation i morgen aften tager stilling til en dispositionsplan for et stort areal og efter alt, hvad det ser ud til, fejler i tusindvis af protester fra Københavns borgere til side og beslutter, at dette areal vil kunne disponeres på den måde, man har tænkt sig, altså at forsvarsministeriet kan sælge det til en kommerciel anvendelse.

Der er en helt klar parallel til det areal, som spørgsmålet her går på, nemlig arealet hvor Hotel Scandinavia nu ligger. Der var også tale om afvigelser fra almindelige byplanbestemmelser og dispositionsplaner, og der var også tale om en tilsidesættelse af tusinder af protester fra Københavns borgere. Jeg mener ikke, at den økonomiske begrundelse skal være hverken enerådende eller bare bestemmende for den slags bymæssige, byplanmæssige og miljømæssige beslutninger, men jeg synes alligevel, det er interessant at få belyst, om ikke også de økonomiske begrundelser, man dengang gav fra forsvarsministeriets og fra Københavns kommunes side, har vist sig at være skrupforkerte.

Det er det, spørgsmålet går på. Hvad har egentlig skattetafet for Københavns kommune og for staten været i forbindelse med

[Wilhelm.]

den arealafhændelse, som forsvarsministeriet indgik på i 1971, og den udnyttelse til opførelse af Hotel Scandinavia, der siden er sket på dette areal?

Hotel Scandinavia er jo udformet som et kommanditselskab formentlig alene af rent skattefidusmæssige grunde. Det er B. P., det er Højgaard & Schultz, det er Kampsax, og det er SAS for at nævne nogle af dem, der har interesserne her. Hvad har man tabt i skat ved de fradragsmuligheder, der har ligget på hotellet i de år, der er gået?

Ministeren for skatter og afgifter (*Svend Jakobsen*):

Der tales i spørgsmålet om de skattebesparelser, deltagerne i kommanditselskabet Hotel Scandinavia har haft indtil dato, og om det skattetaf, der derved er påført stat og kommune. Man ønsker altså oplysning om forskellen mellem de skattebeløb, deltagerne i kommanditselskabet har måttet betale indtil dato, og de skattebeløb, de skulle have betalt, hvis de ikke havde været deltager i dette kommanditselskab. Denne forskel afhænger jo af de underskudsbeløb og de afskrivningsbeløb, som hver enkelt deltager i selskabet har fratrukket ved sin indkomstopgørelse, og jeg er nødt til at sige til hr. Wilhelm, at som følge af bestemmelserne om tavshedspligt er jeg afskåret fra at give oplysninger om disse forhold. Jeg kan derfor ikke meddele den ønskede oplysning om størrelsen af de omtalte skattebesparelser.

Wilhelm (VS):

Det gør måske ikke helt så meget, selv om jeg synes, det er beklageligt, for vi er jo i stand til at gøre det selv. Det, det her drejer sig om, var i virkeligheden bare en usikkerhedsmargen, fordi det er umuligt for os, der ikke har adgang til disse regnskaber, at vide, i hvilket omfang de pågældende selskaber har udnyttet den maksimale nedskrivnings-, afskrivnings- og fratærkningsret, de har efter gældende skattelovgivning. Men vi har beregnet det inden for den usikkerhedsmargen. Det er for udførligt til, at jeg kan nævne andet end hovedpunkter her, men til gengæld vil den opstilling, vi har lavet, blive omdelt til pressen samtidig med dette her.

Det eneste, vi egentlig har adgang til, er den lille 2 pct.s interessent, som hedder A/S

Scandinavia Hotel Invest, som er kompletar for selskabet, men hvis man går ud fra de underskud, de har beregnet sig, og hvis man går ud fra de afskrivninger, de har benyttet sig af, og overfører det til hele kommanditistlisten inklusive B. P., Højgaard & Schultz, Kampsax, E. H. Larsen, Prince Hotel Incorporated, SAS og Western International Hotels Finance Company, som er kommanditisterne her, så drejer det sig om, at man har haft ret til at fratække godt 130 mill. kr. i de tre år, hotellet har stået, og at man ved fuld udnyttelse med en aktieselskabsbeskatning på 37 pct. altså har kunnet undgå at betale omkring 50 mill. kr. i skat.

Man har nok ikke helt udnyttet disse muligheder, og det var egentlig det, vi gerne ville have haft at vide, men det kan vi altså ikke få, og så må vi selv gætte. Man har nok ikke udnyttet mulighederne fuldt ud, bl. a. fordi ikke alle selskaber er skattepligtige i Danmark — der er et japansk og et amerikansk imellem — og bl. a. fordi ikke alle har haft fordel af fuldt ud at udnytte deres afskrivning på bygningen, men har de bare halvt udnyttet det, så har det kostet skatteyderne 25 mill. kr., at dette hotel har stået der.

Det var den gode forretning, man påstod man lavede, da forsvarsministeriet solgte denne grund for 19 mill. kr.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Freddy Madsen* (DKP) til undervisningsministeren:

„Vil ministeren tage initiativ til at støtte det uddannelseseksperiment „mini-EFG“, der er planlagt i Tønder, og hvornår vil det ske?“

(Spm. nr. 512).

Freddy Madsen (DKP):

Spørgsmålet her drejer sig om et efter min mening meget spændende initiativ, som er taget af kommunerne i det gamle Tønder amt. Det er spændende derved, at det for det første er en lang række forskellige organisationer og institutioner, som her er gået sammen om at lave en uddannelse. Det drejer sig om mange inden for folke-, erhvervs-, gymnasie- og seminarieskolen. Det drejer sig om et samarbejde med arbejds-

[Freddy Madsen.]

formidlingen og andre institutioner, hvor man har fundet frem til en 40 ugers uddannelse, som specielt henvender sig til de 16-19-årige, som er i en arbejdsløshedssituation. Sigtet er at give dem kendskab til de muligheder, som er med hensyn til erhverv, med hensyn til mulighederne for en videre uddannelse. Det retter sig således først og fremmest mod den restgruppe, som alle taler så meget om vi skal gøre noget ved, og specielt i en situation med en betydelig ungdomsarbejdsløshed er det et udmærket initiativ.

Det er godkendt af alle kommunerne dernede, og derfor kommer det som en overraskelse, og det er grundlaget for spørgsmålet, at det den 19. maj kunne meddeles bl. a. i flere aviser — jeg har et citat her fra Jydske Tidende, hvor det meddeles — at kommunerne har fået brev fra undervisningsministeren, hvori hun meddeler, at hun ikke i maj måned har tid til at beskæftige sig med den sag. Det beklages fra alle sider dernede. Bl. a. er der en udtalelse fra borgmester Børsting Andersen, der beklager, at man ikke er i stand til at sætte dette projekt i gang på trods af, at man både har kapacitet til det og har muligheder. Det forekommer mig ejendommeligt, også fordi det nu antagelig bliver umuligt at sætte dette projekt i værk, at undervisningsministeren ikke har den fornødne tid til at beskæftige sig med en så vigtig ting.

Undervisningsministeren (*Ritt Bjerregaard*):

Med hensyn til planerne for et uddannelsesforsøg „mini-EFG“ i Tønder kan jeg oplyse, at jeg i april måned har modtaget nogle skitse-mæssige planer vedrørende forslaget. Jeg forstod dengang, at der skulle arbejdes videre med planerne, og at ministeriet herefter ville modtage et konkret forslag.

Så vidt jeg er orienteret — og det fremgik også af hr. Freddy Madsens bemærkninger — drejer forslaget sig om at lette overgangen fra skole til erhverv. Dette problem har vi også arbejdet med i forbindelse med den nye folkeskolelov og EFG-uddannelsens basisår, og derudover arbejdes der i ministeriet på at udbygge og effektivisere folkeskolens uddannelses- og erhvervsvejledning. Vi er glade for de impulser, vi kan få udefra,

også for de foreløbige planer, som vi har modtaget fra Tønder.

Jeg har som sagt ikke modtaget et endeligt forslag og kan som følge deraf heller ikke tage endelig stilling til det. Når forslaget foreligger, vil det i lighed med andre forslag blive forelagt for de berørte sektorråd samt forsøgsrådet for EFG-uddannelserne, således at disse råd kan få lejlighed til at udtale sig om forslaget, før jeg tager endelig stilling til det.

Jeg erkender, at der i denne sag kan være opstået nogle mindre misforståelser, idet man i brevet til mig skriver: „... så man herefter kunne færdigbearbejde materialet“, mens man muligvis selv har ment, at den bemærkning dækkede noget andet. Det vil jeg forsøge at få opklaret. Der er i hvert fald ikke nogen særlig grund til, at der skal være misforståelser omkring et spørgsmål, som både jeg og Tønder kommune er interesseret i at få gjort noget ved.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg synes, det er mildt sagt, at undervisningsministeren karakteriserer det her som misforståelser. Så må der i sandhed være noget galt i informationerne på den ene og på den anden led. Her har pressen i lange tider — og det er da heller ikke bestridt af ministeren — påstået, at ministeren har sendt et brev til Tønder kommune, hvori hun har meddelt, at hun ikke havde tid til at beskæftige sig med sagen. Så vidt det er mig bekendt — jeg sidder i hvert fald inde med et omfattende materiale — så har man færdigudarbejdet disse ting, men det er da klart, at når en kommune fra ministeren modtager det svar, at den side af sagen har hun ikke tid til at beskæftige sig med, så anser man det vel dernede for også for deres vedkommende spild af tid at fremsende yderligere materiale.

Jeg finder det højst beklageligt, at det nu åbent bliver bekræftet fra undervisningsministeren, at man dernede faktisk har fået besked om, at den sag havde man ikke tid til at beskæftige sig med på trods af, at man måtte vide, at hvis ikke den blev behandlet, inden folketinget tog på sommerferie, ja, så løber vi ind i en periode, hvor der ikke er muligheder for at få det igennem før til efteråret med det resultat, at netop i

[Freddy Madsen.]

en situation, hvor vi har den store ungdomsarbejdsløshed, kan der ikke gøres noget ved sagen. Jeg finder det højst beklageligt.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Det tyder på, at misforståelserne kan fortsætte. Jeg sagde ikke, at der ikke var tid til i ministeriet at beskæftige sig med materialet. Det, der er blevet afvist fra min side, er et møde om den sag, men det er da klart, at vi ikke vil afvise at beskæftige os med materialet, og det er lige så klart, at af den henvendelse, jeg har modtaget 14. april, fremgår det, at det er et foreløbigt materiale. Det, jeg understregede over for hr. Freddy Madsen, var, at det kunne være, der var forskellige opfattelser af, om det var et foreløbigt materiale; det kan være, man har ment noget andet med det i Tønder kommune, end vi har opfattet i undervisningsministeriet, og det mente jeg burde afklares. Men jeg har ikke på noget tidspunkt udtalt, at vi ikke skulle have tid til at beskæftige os med materialet.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg vil gerne spørge undervisningsministeren helt konkret: er situationen virkelig så dårlig i det ministerium, der har med oplysning at gøre her i landet, at det er ubekendt, at der foregår en ret omfattende debat i pressen — ganske vist ude i provinsen, det må erkendes — om den sag, hvor man upåtalet fra borgmesterens og andre sider udtaler sin undren over, at undervisningsministeren har sagt, at hun ikke har tid til at beskæftige sig med sagen?

Ingomar Petersen (RV):

Jeg vil gerne sige, at man i hvert tilfælde har fået det indtryk i Sønderjylland og på Tønderegnet, at undervisningsministeren blankt har afslået disse gode tanker og ideer, som man er kommet med. Jeg mener, at der i allerhøjeste grad er behov for, at dette problem med overgangen fra skolen til erhvervslivet bliver klaret på den ene eller anden måde. Det er jo et af vore store problemer i dag med ungdomsarbejdsløsheden, at det er, ligesom man glemmer dem, når de kommer ud af skolen. Der er ikke det

samarbejde, som er nødvendigt imellem skolen og erhvervslivet efter min formening.

Der er formentlig — at dømme efter de svar, man her har hørt — sket nogle misforståelser i sagen, og det er jo beklageligt, men vil undervisningsministeren tage et initiativ til hurtigst muligt at få bragt et møde i stand med de implicerede parter i Tønder, således at sagen og tankerne ikke skal falde på gulvet?

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal i anledning af hr. Ingomar Petersens spørgsmål kort citere nogle enkelte udsnit af det svar, jeg har sendt til viceborgmesteren, som sendte materialet. Jeg skriver heri bl. a., at jeg er enig i, at overgangen fra skole til erhverv er et centralt problem. Jeg gennemgår en lang række af de ting, som vi arbejder med i ministeriet, og jeg slutter alene med at sige, at jeg må meddele, at det ikke vil være muligt for mig på denne side af sommerferien at deltage i et møde, da jeg for tiden er beskæftiget med meget presserende arbejdsopgaver. Jeg er sikker på, at de to folketingsmedlemmer vil være klar over, at der faktisk har været meget presserende arbejdsopgaver her i folketinget.

Det, jeg sagde til hr. Freddy Madsen, var, at det var muligt, man kunne have misforstået de bemærkninger, man selv var fremkommet med i sit eget brev om, at det var et foreløbigt materiale, og den afklaring vil jeg selvfølgelig sørge for at få skabt.

Om der på den baggrund er basis for et møde, eller vi skal have afklaret andre ting, synes jeg ikke kan afgøres på nuværende tidspunkt. Jeg sagde også til hr. Freddy Madsen i mit første svar, at vi har opbygget forskellige planlægningsorganer omkring de her problemer, bl. a. uddannelsesrådet for de fortsatte skoleuddannelser, og jeg vil finde det helt rimeligt, hvis dette var det endelige materiale, at fremsende det til dette råd, der arbejder med disse problemer.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ninn-Hansen* (KF) til økonomiministeren:

„Er det korrekt — som oplyst af folke-

[Ninn Hansen.]

tingsmedlem Bertel Haarder i Weekendavisen den 28. maj 1976 — at der foreligger et notat angående forhøjelse af lejeværdien for parcelhuse og indførelse af kapitalvindingsskat ved salg af parcelhuse, og at dette notat har været genstand for forhandling mellem repræsentanter for nogle af folketingets partier uden at være udleveret til folketingets medlemmer, og hvem har taget initiativet til udarbejdelse af notatet, hvad er hensigten med at føre det ind i de økonomiske forhandlinger, hvilken stilling har regeringen til forhøjelse af lejeværdien og til kapitalvindingsskat på parcelhuse, og hvornår vil regeringen gøre folketingets medlemmer bekendt med notatets indhold?“

(Spm. nr. 508).

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Til den formulering, som hr. Ninn-Hansen har givet sit spørgsmål, vil jeg gerne sige, at formuleringen er ikke helt i overensstemmelse med de faktiske forhold.

Hr. Ninn-Hansen spørger under henvisning til udtalelser til Weekendavisen af hr. Bertel Haarder, om der foreligger et notat angående forhøjelse af lejeværdien for parcelhuse og indførelse af kapitalvindingsskat. Der foreligger ikke et notat om dette. Derimod kan jeg nævne, at der foreligger forskelligt materiale, som er udarbejdet af et udvalg, et indenrigsministerielt embedsmandsudvalg, som regeringen den 11. februar besluttede at nedsætte. Dette udvalg eller denne arbejdsgruppe er blevet anmodet om i første omgang at belyse udviklingen i priserne på fast ejendom, rentens betydning som omkostning og som indkomst og indkomstudviklingen for andre grupper end lønmodtagerne og om hurtigt at afgive foreløbig rapport vedrørende disse emner og de økonomisk-politiske problemer, de måtte rejse, med henblik på, at rapporterne kan indgå som baggrundsmateriale for forhandlingerne mellem de fem forligspartier.

Det er altså et baggrundsmateriale med visse faktiske oplysninger og visse opstillinger af de problemer, som denne udvikling rejser. Dette materiale er blevet tilstillet forligspartierne og er ikke blevet gjort til genstand for nogen drøftelse imellem for-

ligspartierne; derimod har jeg på de møder, der har været med forligspartierne, spurgt, om materialet gav anledning til, at der var yderligere spørgsmål vedrørende disse emner, man ønskede belyst. Det viste der sig at være, og derfor er der siden udarbejdet tre tillæg til disse notater. Det tillægsmateriale, der foreligger, er også tilstillet forligspartierne.

Det spørgsmål, som hr. Ninn-Hansen derefter rejser, er, hvilken stilling regeringen har til forhøjelsen af lejeværdien og til kapitalvindingsskat på parcelhuse. Hertil kan jeg svare, at regeringen har overhovedet ikke drøftet spørgsmålene om forhøjelse af lejeværdien eller kapitalvindingsskat på parcelhuse. Der foreligger altså ingen overvejelser herom i regeringen endsige noget som helst forslag fra regerings side.

Til det sidste spørgsmål, som hr. Ninn-Hansen rejser: hvornår vil regeringen gøre folketingets medlemmer bekendt med notatets — det skal vel være notaternes — indhold? kan jeg sige, at som nævnt er der udarbejdet tre tillægsnotater til de første notater, der blev udsendt. Det er hensigten, at disse tre tillægsnotater plus nogle mindre korrektioner til de foreløbige notater skal samles i et samlet notat eller en samlet redegørelse, hvad man nu vil kalde det, som derefter i den reviderede form også vil blive tilstillet forligspartierne, og der er intet i vejen for, at den, samtidig med at det sker, kan offentliggøres, således at også folketingets medlemmer får lejlighed til at gøre sig bekendt med dens indhold.

Ninn-Hansen (KF):

Det sidste svar kan jeg takke for. Jeg forstår, at folketingets medlemmer meget snart vil få det samlede notat, som ministeren omtalte.

Mine spørgsmål var jo klare nok og ganske rigtigt fremkaldt af den måde, hvorpå venstres folketingsmedlem hr. Bertel Haarder omtalte sagen i artiklen i Weekendavisen. Jeg synes nok, ministeren over for de afgørende spørgsmål om regeringens hensigter bevægede sig som katten uden om den varme grød. Jeg synes i øvrigt, at regeringen er ved at omgive sig med paradokset offentlige hemmeligheder, der fører til kedelige økonomiske konsekvenser og kan skabe en usikkerhed hos mange mennesker. Det var

[Ninn-Hansen.]

tilfældet for et par dage siden, da man i et hemmeligt møde sagde, at nu ville man komme med afgifter, hvor statsministeren fortæller, at det vil man alligevel ikke. Det medfører selvfølgelig, at en masse mennesker her i landet mener, at nu må de skynde sig at købe ind. På samme måde er i hvert fald en af forligspartnerne med til igennem denne udtalelse at fremkalde en utryghed hos parcelhusejerne. I hr. Bertel Haarders artikel blev der direkte nævnt både spørgsmålet om lejeværdien, kapitalvindingsskat o. lign. Hr. Bertel Haarder har ført det videre i dag, men man kan altså ikke fra regeringens medlemmer få at vide, hvad det egentlig er, man tænker på, man vil leve med en usikkerhed i de kommende måneder med hensyn til, hvad hensigterne er med alt dette. Det synes jeg er uheldigt. Ligesom bebudelsen af og så tilbagekaldelsen af afgifterne kan fremkalde hamstring, så ved økonomiministeren jo meget vel, at et uklart svar her i dag betyder, at der kommer nye prisstigninger på parcelhuse, og at man øger den usikkerhed, man i øvrigt ved der er hos parcelhusejerne. Det er jo ikke oppositionen, der fremkalder en diskussion om det, det er de partnere, der selv drøfter sagerne.

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Jeg må sige, at jeg undrer mig en lille smule over hr. Ninn-Hansens måde at behandle dette spørgsmål på. Hr. Ninn-Hansen ved jo fra den tid, hvor han selv sad i en regering, at en regering og regeringens medlemmer lader udarbejde arbejds-papirer. Jeg er sikker på, at hr. Ninn-Hansen også har gjort det. Jeg er også sikker på, at hr. Ninn-Hansen har drøftet disse arbejds-papirer med de partier, som man ville drøfte sådanne anliggender med. Det er ikke ubekendt, at der mellem de fem forligspartier fra september måned er enighed om, at man skulle fortsætte drøftelserne her i sommer med henblik på at få udformet en samlet økonomisk politik med indkomstpoltikken som det centrale element, og det er vel meget naturligt, at man søger at fremskaffe materialer. Dette materiale var ikke i en sådan form, at det på det tidspunkt var egnet for offentliggørelse, det har jeg forklaret. Når det foreligger i den form — og

det vil formentlig ske i løbet af en 14 dages tid — så vil det blive offentliggjort.

Der er altså overhovedet ikke noget som helst om det, som hverken hr. Bertel Haarder eller venstrepressen eller den konservative presse eller andre har prøvet på at køre op. Det er ikke regeringen, der prøver på at fremkalde nogen mistillid til, hvorledes der skal forholdes på disse områder. Det er andre, der prøver på at skabe en mistillid og at vække et røre. Man må nu engang kunne udbede sig et materiale, som blot er et rent og skært arbejdsmateriale, rene og skære oplysninger — jeg har meddelt, at dette overhovedet ikke er blevet gjort til genstand for nogen politisk behandling — uden at det danner baggrund for, at man starter en kampagne, som åbenbart har den effekt, måske endda det formål, at fremkalde usikkerhed i dele af befolkningen. Der er intet grundlag for denne usikkerhed. Det er et arbejdsmateriale, regeringen har ikke taget stilling til dette, ingen af forligspartierne har taget stilling til det. Det sker med dette som med alt det andet arbejdsmateriale, vi får til drøftelse mellem forligspartierne, i løbet af sommeren, og først når vi er nået nået igennem disse drøftelser, så vil man kunne vide, om vi bliver enige om en politik, eller om vandene skilles og man så kan få at vide, hvordan de enkelte partier har stillet sig til den lange række af spørgsmål, som nødvendigvis må drøftes i forbindelse med en indkomstpoltik.

Ninn-Hansen (KF):

Det er ganske rigtigt, det er ikke ukendt for mig, at et ministerium med hjælp fra sine embedsmænd kan udarbejde og behandle inden for ministeriets rækker det materiale, der fremkommer. På det punkt er embedsmændene ministeriets embedsmænd. Men her er det genstand for politiske forhandlinger med andre partier, som ikke er medlemmer af regeringen. Jeg synes ikke om, at man på den måde etablerer et overhus, og derfor var jeg glad for ministerens første svar, at folketinget selvfølgelig skal have materialet så hurtigt, det lader sig gøre. Men der har jo været tale om politisk behandling, for ministeren sagde, at der var fremkaldt tillægsspørgsmål.

I øvrigt gør jeg opmærksom på, at det er

[Ninn Hansen.]

en repræsentant for venstre, altså et af de partier, man samarbejder med, der har beklaget sig over, at notatet ikke forelå. Hr. Bertel Haarder siger ærligt — så meget må jeg da sige til fordel for hr. Bertel Haarder, selv om jeg er uenig med ham — hvad det er, de skal bruges til. Han ønsker ikke, at parcelhusene skal have den stilling, som de har i øjeblikket med hensyn til fradrag o. lign., han ønsker en skærpelse, det er en ærlig sag. Så er der vel ikke noget mærkeligt i, at vi andre spørger. Når en af forligspartnerne dels beklager sig over, at materialet ikke fremkommer, og dels bruger disse forhandlinger til at sige, at nu skal der ske noget over for parcelhusejerne, så er der vel ikke noget mærkeligt i, at vi, der står ganske udenfor, spørger: hvad er hensigten?

Jeg har forstået på ministeren i dag, at han altså har en ganske anden opfattelse end hr. Bertel Haarder, at der ikke skal ske noget med parcelhusbeskatningen, Hvis det kan være resultatet af dette spørgsmål, så har vi opnået noget meget væsentligt, men så meget kan jeg måske ikke fastslå efter det svar, ministeren har givet.

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Det kan ikke hjælpe, at hr. Ninn-Hansen prøver på at lægge noget ind i det, der bliver sagt, som er mere end det, der bliver sagt. Jeg sagde udtrykkelig: der har ikke været politiske forhandlinger omkring indholdet af disse notater. Jeg meddelte hr. Ninn-Hansen — og jeg ved, hr. Ninn-Hansen har en udmærket opfattelsesevne, derfor forstår jeg ikke, hvorfor det skal drejes på den måde — jeg meddelte hr. Ninn-Hansen og tinget, at jeg havde bedt om at høre, om de øvrige deltagere havde yderligere spørgsmål, de ønskede belyst i relation til notaterne. Der blev rejst nogle spørgsmål. De spørgsmål er derefter blevet bearbejdet, og det har form af tre tillægsnotater, som er blevet tilstillet forligspartierne. Det er ikke politisk forhandling, at man beder om at få nogle oplysninger. Så er det i hvert fald en ejendommelig form for politisk forhandling, som jeg ikke har haft nogen erfaring for i de år, jeg har været herinde.

Men nu forstår jeg godt, hvad meningen med det hele er. Der er to meninger med det. Jeg ser, at hr. Poul Hartling smiler; jeg

forstår, at vi åbenbart har den samme forståelse af hr. Ninn-Hansens aktion. Den ene mening er, at hr. Ninn-Hansen siger: hvad er det for noget? Vi vil ikke acceptere, vi kan ikke være med til, at der etableres et overhus. Hvad vil det sige, et overhus? Har politiske partier her i landet ikke lov til at føre forhandlinger for at se, om de kan nå til enighed om en politik, uden at skulle rapportere hver enkelt fase til hr. Ninn-Hansen, som valgte ikke at være med i disse drøftelser? Jeg må rigtignok sige, at det er en ejendommelig fortolkning af, hvordan politiske forhandlinger kan føres og bør føres, at blot det, at partier sætter sig sammen, det skal fortolkes, som om det var et overhus, der blev etableret.

Jeg ved jo, at forretningsordenen ikke gør det muligt for et medlem af det høje ting at stille et spørgsmål til et andet medlem af det høje ting, men jeg vil rigtignok sige — og her sender jeg en tak et vist sted hen — at det er ikke mig, der har ansvaret for, hvad hr. Bertel Haarder har fundet ud af i denne henseende.

Wilhelm (VS):

Jeg har to små tillægsspørgsmål til økonomiministeren i denne sag, men jeg vil godt først sige, at jeg synes egentlig, det er mærkeligt, at hr. Ninn-Hansen spørger, om det er korrekt som oplyst af hr. Bertel Haarder i den og den Weekendavis, at der foreligger sådan et notat om de og de ting, eftersom det pågældende notat var aftrykt i det samme nummer af Weekendavisen lige neden under hr. Bertel Haarders artikel. Det stod med store, store overskrifter: „Dokument. Her er det hemmelige notat.“ Jeg har det her, det fylder metervis af spalteplads, og det er en ordret gengivelse. Hr. Ninn-Hansen skal få det, når jeg går ned herfra.

Tillægsspørgsmålene går altså på — for jeg kunne jo godt være lige så stærblind som hr. Ninn-Hansen — at der er andre notater, der har været nævnt, og der er ét, der interesserer mig meget. Det er vel egentlig kun en teknisk beregning, men vi andre har ikke set den. Det er den beregning, der har været nævnt: hvad skal egentlig renten for indekslån være for at afhjælpe begyndelseshusljerne, hvis man gik over til den finansieringsform? Det har været nævnt i pressen, og jeg tror endda, det har været nævnt i en for-

[Wilhjslm.]

handling her, men det ligger altså kun og roder mellem forligspartierne. Da det i virkeligheden kun er en teknisk beregning, der dér ligger, vil jeg godt spørge for det første: har det været bragt et sted i pressen, som jeg bare ikke har set? For det andet: hvis det ikke har det, ville økonomiministeren så ikke sørge for, at det tilgik politisk-økonomisk udvalg og boligudvalget? Det ville jeg synes var rimeligt — hvis ikke det var nemmere bare at lade det gå til Weekendavisen.

Bertel Haarder (FP):

Jeg er kommet herop, fordi man kunne få det indtryk af hr. Ninn-Hansens spørgsmål, som det står aftrykt bag på dagsordenen, at jeg har været indiskret. Derfor vil jeg gerne understrege, som andre også har sagt, at mine oplysninger har jeg ikke fra nogen som helst, der har været med i forligsforhandlingerne, men fra det Berlingske hus' talrige gengivelser i pressen af, at sådan et notat forelå. Jeg har ikke været indiskret. Jeg har refereret, hvad jeg havde læst i avisen, og intet andet. Det synes jeg skal understreges, for jeg vil ikke ødelægge arbejdsformerne her i tinget ved at gå og være indiskret. Så kan man jo aldrig få noget at vide, og så tør forhandlerne ikke fortælle deres medlemmer noget, af gode grunde.

Det så ud, som om hverken hr. Ninn-Hansen eller økonomiministeren havde læst artiklen, eller også har de i hvert fald ikke opdaget, at det, der kom umiddelbart efter artiklen, det var notatet og ikke mine skrivelser. Jeg har ikke skrevet ét eneste ord om kapitalvindingsskat i den artikel, jeg har overhovedet ikke skrevet noget om, hvad jeg syntes. Jeg har blot argumenteret imod en vis organisationsformands efter min mening temmelig hysteriske udtalelser om, at parcelhusejerne nu blev jaget fra hus og hjem. Det synes jeg var lidt for groft og krævede en kommentar, og da jeg kunne begrundede den med mine egne husforhold, så synes jeg, det var ret uskyldigt.

Noget andet er, at jeg egentlig ikke kan forstå, at man pludselig er blevet så glad for indkomstskatten, så man åbenbart synes, at det er den, som skal holde for hele tiden. Jeg går ikke ind for større udgifter, men er derimod bekymret for den høje indkomstskat. Jeg vil selvfølgelig opfordre både økonomimi-

nisteren og hr. Ninn-Hansen til at læse artiklen grundigt, for jeg synes egentlig, den var værd at læse og værd at putte ind i den debat.

Men til spørgsmålet. Jeg vil godt spørge: kan jeg nu være sikker på, at ministerens indlæg skal fortolkes sådan, at jeg får et eksemplar inden så længe? Det er jo mærkeligt, at man som folketingsmedlem kan læse den ene rapport efter den anden i aviserne, og det er noget, vi skal stemme om, og man bliver ringet op om morgenen og spurgt: „hvad mener du om det?“ „Det har jeg ikke fået.“ „Ja men sidder du ikke i folketinget, skal du ikke stemme om det?“ „Jo, men jeg har ikke fået det.“ Alle aviserne har det, jeg har det ikke.

Formanden:

De to minutter er gået.

Bertel Haarder (FP):

Jeg vil gerne spørge, hvordan det kan gå til, at man den ene gang efter den anden netop inden for økonomiministerens område ser rapporter omtalt i avisen, som man ikke selv har fået som folketingsmedlem.

Formanden:

Jeg gør opmærksom på, at medspørgere har ret til at stille spørgsmål, men de har ikke ret til at diskutere med tidligere spørger. Spørgsmålet er alene et forhold mellem spørgeren og ministeren.

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Til hr. Wilhjslm skal jeg sige, at jeg som allerede nævnt håber, at vi om ca. 14 dage kan sende det pågældende materiale til folketingets medlemmer.

Til hr. Bertel Haarder skal jeg sige, at jeg har ikke på nogen som helst måde antydnet, at hr. Bertel Haarder havde bragt oplysninger eller noget i den retning. Det var de meninger vedrørende, hvordan denne lovgivning skulle indrettes, jeg sagde stod for hr. Bertel Haarders regning — jeg tør ikke engang sige hans partis regning, men i hvert fald hr. Bertel Haarders regning. Det fralagde jeg mig en hvilken som helst delagtighed i og ansvar for.

Jeg vil gerne sige, at de papirer, der her er tale om — jeg ved, hr. Bertel Haarder er forholdsvis ny i tinget, men så være det

[Økonomiministeren.]

ham en trøst — dem kommer han ikke til at stemme om. Det er ikke papirer, der forelægges til afstemning her i folketinget. Det er et materiale med nogle oplysninger, og man plejer ikke at forelægge sådant materiale til afstemninger her i tinget. Her tager man standpunkt til en politik og ikke til noget oplysningsmateriale.

Endelig siger hr. Bertel Haarder, at han ville gerne være sikker på, at han får et eksemplar. Ja, under én forudsætning, at der ikke bliver valg forinden, og det tror jeg ikke.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Steen Folke* (VS) til socialministeren:

„Kan ministeren acceptere, at klienter på københavnske socialkontorer får en helt utilstrækkelig samlebåndsbetjening?“

(Spm. nr. 514).

Skriftlig begrundelse.

Efter bistandslovens ikrafttræden er situationen på flere københavnske socialkontorer blevet stærkt forværret. I forbindelse med lovens gennemførelse blev det fremhævet, at loven skulle give særlig mulighed for en bistand, der var skræddersyet til den enkeltes behov. Men på flere københavnske socialkontorer betjenes klienterne på samlebånd, ofte fem pr. time eller mere. Behandlingen af børneværnsager er stort set gået i stå. Arbejdspresset er så stort, at adskillige medarbejdere har fået nervesammenbrud. På en række socialkontorer bliver der tirsdag den 1. juni afholdt faglige møder for at drøfte de fortvivlede vilkår.

Problemerne skyldes til dels vanskeligheder med at få bistandsloven til at fungere, bl. a. fordi en række cirkulærer kom meget sent. Men en mere grundlæggende årsag er den helt utilstrækkelige personalenormering, som dels giver medarbejderne utålelige arbejdsbetingelser, dels går ud over klienterne.

Selv om ansvaret for forholdene på de københavnske socialkontorer i første række er kommunens, må der være grænser for, hvor dårlig en bistand ministeren kan acceptere.

Steen Folke (VS):

Den sociale bistandslov blev jo vældig opreklameret, her inden den trådte i kraft den 1. april. Socialministeren og andre talte om en bistandslov, der er skræddersyet til den enkeltes behov. Man slog vældig på tromme for det forebyggende, det opsøgende, det rådgivende arbejde, som skulle iværksættes efter bistandslovens ikrafttræden.

Men virkeligheden er en ganske anden. På københavnske socialkontorer ekspederes de, der henvender sig, helt klart på samlebånd for tiden. Ofte ekspederes op til 5 klienter i timen. På Ravnsborggade socialkontor er der ventetider på op til 5 timer, og nogle må gå med uforrettet sag.

Det er ikke nogen forsvarlig behandling af de sociale sager, der finder sted. På de fleste københavnske socialkontorer har man fuldstændig opgivet at tage sig af børneværnsagerne, som er nogle af de sager, som virkelig kræver temmelig megen tid, hvis man skal gøre noget reelt ved dem. Det har man måttet lægge til side. Det ligger i dynger, det ryger ind på hylden. Der er simpelt hen ikke tid til det. Medarbejdernes forhold er så fortvivlede, at det er umuligt at give en forsvarlig behandling af sagerne.

Er der på den baggrund noget at sige til, at mange af dem, der søger på socialkontorerne, føler sig ført bag lyset af socialministerens propaganda for bistandsloven?

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Der bliver spurgt, om jeg kan acceptere, at klienter på københavnske socialkontorer får en helt utilstrækkelig samlebåndsbetjening, og dertil må jeg naturligvis sige, at det kan jeg ikke som socialminister acceptere, hvad enten det er i København eller det er uden for København. Hvis dette blev nærmere dokumenteret over for mig, måtte jeg gribe ind som øverste administrative myndighed vedrørende social bistand, således som det står i § 14 i bistandsloven, selv om den praktiske tilrettelæggelse af den sociale forvaltning, som spørgeren har været inde på, er overladt til kommunerne.

Nu er det jo ikke så mærkeligt, om landets største kommune kunne have særlig mange overgangsvanskeligheder at kæmpe med, ikke mindst fordi kommunens hidtidige administrative opbygning i udpræget grad

[Socialministeren.]

har været afpasset efter den tidligere lovgivning med særskilte direktorater for de enkelte speciallove f. eks. loven om børne- og ungdomsforsorg. Hele dette apparat har Københavns kommune brudt op og omorganiseret for at få det til at passe bedre med bistandslovens enstrengede ordning. Det er mit indtryk, at man fra kommunens side har udfoldet store bestræbelser på, at overgangsproblemerne ved denne radikale omlægning ikke skulle blive mærkbare for klienterne. Og jeg må sige, at vi har heller ikke fået klager til socialministeriet over en utilstrækkelig klientbehandling i tiden efter bistandslovens ikrafttræden.

I anledning af det spørgsmål, der er stillet, har vi imidlertid i forgårs taget kontakt med social- og sundhedsforvaltningen i København, hvor man netop har udarbejdet forslag om ansættelse af 70 nye medarbejdere i den sociale sektor, som nu er blevet kendt gennem dagspressen, og i øvrigt er der aftalt nye drøftelser med personalet i den nærmeste tid.

Dette viser, at der i kommunen arbejdes på at finde frem til en løsning, som kan være tilfredsstillende for alle parter. Der er derfor ikke grundlag for, at man fra socialministeriets side griber ind i løsningen af dette kommunale anliggende på nuværende tidspunkt.

Hr. Steen Folke siger, at der ekspederes 5 klienter i timen. Ja, man kunne da godt forestille sig, at der kunne ekspederes 5 klienter i timen. Det er jo ikke hele kommunens befolkning, der søger bistand på socialkontoret, der skal i behandling.

Steen Folke (VS):

Socialministeren lader, som om hun ikke kender problemerne, og siger, at hvis det blev nærmere dokumenteret, at der var disse problemer, så ville hun da gerne gribe ind. Jeg mener ikke, dokumentationen kræver andet end en henvendelse til de sociale medarbejdere, der findes ved de københavnske socialkontorer. De kan dynde op med dokumentation omkring, hvilke forhold de er nødt til at byde dem, som kommer på kontorerne. Jeg er vidende om, at der — i forgårs var det vist — har været et tillidsmandsmøde med tillidsrepræsentanter for samtlige københavnske socialkontorer, og

ministeren kunne måske undersøge, hvad der var kommet ud af dette møde, hvor der blev formuleret forskellige krav til en afhjælpning af situationen.

Ministeren siger, der er tale om overgangsvanskeligheder. Det er der givetvis i et vist omfang. Noget af det har at gøre med de problemer, der har været ved indkøringen af bistandsloven og de cirkulærer, der kom for sent, og alt det dér. Men det er helt klart, at der ligger mere dybtliggende problemer i det end blot overgangsvanskeligheder.

Så vil jeg godt lige sige om disse 70 nye medarbejdere i den sociale sektor, som ministeren vist nævnte, at det jo i virkeligheden er at føre folk bag lyset at sige sådan. Det har også fungerende socialborgmester Kai Brank gjort med et vist held, ligesom det ukritisk er viderebragt i tv-avisen og rundt omkring i pressen, f. eks. har Aktuelt bragt en artikel under overskriften: Bistandsproblemer løst, men det turde jo være noget af en tilsnigelse. De 70 nye medarbejdere i den sociale sektor er aldeles ikke 70 nye medarbejdere i den sociale sektor. Jeg vil gerne give en kort oversigt, sådan som det er oplyst over for mig, over, hvad der er tale om. Der er tale om 15 kontorasspiranter overflyttet fra skattevæsenet af de yngste. Der er tale om 10, der er overflyttet fra centrale til lokale kontorer inden for den sociale administration. Der er tale om 10, der skal erstatte nogle, der mod forventning ikke søgte om overflyttelse fra statslig til kommunal ansættelse pr. 1. april 1976. Der er tale om 10 forsorgsassistenters, som skulle have været ansat pr. 1. april til afløsning af de ca. 100 kredsvæger, hvis stillinger blev nedlagt. Der er endelig tale om 15 sagsbehandlere i 3 måneders vikariat og 10 kontorfolk i 3 måneders vikariat. Der er således i vid udstrækning klart tale om omrokeringer, om stillinger, der allerede skulle have været besat, og om kortvarige vikariater. Dette vil på ingen måde løse problemerne på de københavnske socialkontorer.

Tastesen (S):

Der er ikke noget overraskende i, at et storbysamfund som København er mere tynget af sociale problemer, end andre større bysamfund i Danmark har, og det er også klart, at det er nødvendigt både med et til-

[Tastesen.]

strækkeligt og et velkvalificeret personale. Jeg forstår på socialministerens svar til hr. Steen Folke, at hun i den forbindelse er i kontakt med Københavns kommune.

Vi ved, at socialstyrelsens personale skal indskrænkes ganske betydeligt. Jeg vil gerne spørge socialministeren, om det ikke er muligt nu at overføre en del af den kvalificerede arbejdskraft, der givet kender meget til bistandslovens forberedelse, til Københavns kommune, således at man hurtigere vil være i stand til at løse nogle af de påtrængende problemer, som Københavns kommune står over for. Det er jo således, at de mennesker, som er ansat i socialstyrelsen, nødig vil rykkes op fra deres hjem og bopæl i det stor-københavnske område og søge stillinger ude i landet, men jeg kunne tænke mig, at hvis man i tilstrækkelig grad fra Københavns kommune ville være indstillet på at overtage dette personale, kunne det være medvirkende til at løse en del problemer.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg opfattede det sådan, at hr. Steen Folke påstod, at jeg ikke var bekendt med, at der havde været afholdt møder med de københavnske socialkontorers personale. Men jeg refererede jo direkte fra disse møder, at man fra den fungerende socialborgmesters side var gået ind på at ansætte noget mere personale og videreføre forhandlingerne, så det er ukorrekt at sige sådan.

Endvidere vil jeg tilbagevise, at cirkulærerne er kommet for sent. Ingen cirkulærer, der vedrører det direkte arbejde med klienterne, er kommet for sent, de er kommet i god tid.

Yderligere vil jeg sige, at hvis jeg modtager klager over klientbehandlingen, ser vi selvfølgelig på dem i socialministeriet, men vi har ikke modtaget nogen klager over klientbehandlingen. Det er nu et kommunalt anliggende at få denne bistandslov ført ud i livet rent administrativt, og jeg synes, at hr. Steen Folke skulle rette forespørgslerne gennem sin partifælle på Københavns rådhus, hvis det er Københavns kommune, man mener der er noget i vejen med.

Til hr. Tastesen vil jeg gerne sige, at vi over for Københavns kommune allerede har givet udtryk for, at vi har et personale, som

skal aftrappes i socialstyrelsen, og jeg er bekendt med, at man fra Københavns kommunes side vil rette en forespørgsel til socialstyrelsen omgående.

Steen Folke (VS):

Jeg skal lige sige, at mit parti faktisk er i færd med at rejse denne sag også i borgerrepræsentationen, men tak for det udmærkede råd.

Så vil jeg gerne sige, at det, jeg har henvist til, er, at der har været holdt et møde, efter at den fungerende socialborgmester udsendte meddelelse om disse 70 påståede nye stillinger, hvor tillidsrepræsentanter for de københavnske socialkontorer har givet udtryk for, at det var en helt utilfredsstillende form for indgreb, der er sket her. De har opstillet en række krav til, hvad der måtte gøres, hvis der for alvor skulle gøres noget for at løse disse problemer; det var det, jeg henviste til.

Endelig vil jeg gerne bede ministeren demmentere det, som hun selv sagde fra talerstolen, nemlig — hvis ikke jeg hørte forkert — at der var tale om 70 nye medarbejdere i den sociale sektor. Der er ikke tale om 70 nye medarbejdere i den sociale sektor, som det fremgik af den oversigt, jeg remsede op her. Det ville jeg gerne bede ministeren om at bekræfte.

Jørgen Junior (FP):

Både på basis af de ting, man hører ude fra landet, og de ting, man hører nu fra Københavns kommune, og vel også de ting, ministeren har givet udtryk for i sit svar til hr. Steen Folke, er der tilsyneladende tale om en ansættelse af flere sociale medarbejdere for at klare den nye bistandslov. Det var det, som blev sagt af mange, der nærede en vis skepsis for, hvordan det ville komme til at gå efter den 1. april, men inden 1. april blev det gentagne gange sagt fra ministerens og fra anden socialdemokratisk side, at der ikke ville blive tale om nogen form for nyan sættelser for at klare den sociale bistandslov.

Kan de ting, der er sket siden, måske gøre, at ministeren er i stand til at give et nogenlunde, et foreløbigt overslagssvar over, hvor mange yderligere medarbejdere der er ansat i den sociale administration efter bistandslovens indførelse?

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg kan bekræfte, at jeg sagde, der var tale om 70 nye medarbejdere; det er nye medarbejdere på de steder, der er tale om, nemlig social- og sundhedsforvaltningerne.

I anledning af hr. Jørgen Juniors spørgsmål kan jeg svare, at man må se hele området under ét. Jeg kan ikke på nuværende tidspunkt give nogen som helst oplysninger om antallet af ansatte; nogle steder er der ansat flere, andre steder færre under den nye bistandslov.

Formanden:

Hr. Jørgen Junior beder om ordet, men jeg må gøre hr. Jørgen Junior opmærksom på, at medspørgere kun har ret til at spørge én gang; jeg vil ikke udvide denne ret ved denne lejlighed.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Formanden:

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige besvarelser af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Poulsgaard spm. nr. 488
Hovmand spm. nr. 498
Dohrmann spm. nr. 504

Spørgsmålene og besvarelserne vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftligt besvarede spørgsmål.

Af *Poulsgaard* (FP) til ministeren for kulturelle anliggender (13/5 76):

„Ministeren bedes meddele så detaljeret som muligt nye talmæssige oplysninger om den fordelingspolitiske virkning vedrørende benyttelsen af biblioteker og teaterstøtteordninger og ligeledes oplyse, hvorvidt ministeren mener, at det nedenfor i begrundelsen citerede stadig er rigtigt.“

(Spm. nr. 488).

Begrundelse.

I den socialdemokratiske folketingsgruppes lighedskommissionsbetænkning af juni 1973 hedder det på side 34:

„Medens den fordelingspolitiske virkning af det offentlige sundhedsvæsen, den sociale forsyning og folkeskolen er entydig, udnyttes

andre serviceydelser imidlertid i uforholdsmæssig høj grad af de højere sociale lag. Det gælder f. eks. højere uddannelse, benyttelse af biblioteker, udnyttelsen af statens billiggørelse af andre kulturelle aktiviteter som teaterstøtte m. v.“

Undertegnede har forsøgt gennem kulturudvalget, almindelig del, at stille det her rejste spørgsmål, men spørgsmålet blev afvist som rent politisk.

Når man ser det stadig voksende stats-tilskud til biblioteker, teatre m. v., er spørgsmålet i højeste grad relevant.

Minister for kulturelle anliggender *Niels Mathiasens* svar (2/6 76):

Vedrørende folkebibliotekerne:

Efter brevveksling med bibliotekstilsynet skal man om biblioteksbenyttelsen meddele, at man ikke for tiden råder over detaljerede oplysninger om biblioteksbenyttelsen.

Socialforskningsinstituttet har i januar 1975 gennemført en interviewundersøgelse af den voksne befolknings fritidsvaner. I denne undersøgelse stillede man også det generelle spørgsmål: „kommer De på biblioteket, og i bekræftende fald, hvad kommer De der for“.

Undersøgelsens resultater vil blive publiceret af socialforskningsinstituttet medio 1976. Undersøgelsen viser, at 37 pct. af den voksne befolkning (personer på 16 år og derover) benytter biblioteket. I 1964 viste en tilsvarende undersøgelse, at 25 pct. af den voksne befolkning benyttede biblioteket. Den ny undersøgelse viser også, at 26 pct. af de ufaglærte benytter biblioteket.

Det kan i øvrigt oplyses, at bestyrelsen for Edvard Pedersens Biblioteksfond er i forhandlinger med socialforskningsinstituttet for at få gennemført en større, detaljeret undersøgelse af befolkningens benyttelse af bibliotekerne og deres tilbud.

Man skal i øvrigt henvise til et interview med forskningsleder P.-H. Kühl, socialforskningsinstituttet (Bibliotek 70, 1976, nr. 8, side 197-199).

Vedrørende teaterstøtteordningen:

Kort tid efter indførelsen af den store københavnske teaterabonnementsordning blev af Arte foretaget en mindre undersøgelse, der viste, at 51 pct. af abonnenterne var nye teatergængere, dvs. mennesker

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

der ikke tidligere jævnlige gik i teatret. Der er ikke senere foretaget nogen sociologisk eller lignende undersøgelse, men det er ministeriets opfattelse, at teatrene nu besøges af vide kredse.

Af *Hovmand* (V) til justitsministeren (20/5 76):

„Hvad agter ministeren at gøre for at sikre en tilfredsstillende politimæssig betjening af Rødby kommune?“
(Spm. nr. 498).

Begrundelse.

Af oplysninger i dagspressen er fremgået, at rigspolitichefen har besluttet, at politi- og motorkontoret i Rødby vil være at nedlægge. Disse oplysninger har helt naturligt givet anledning til forundring og bekymring. Som det vil være ministeren bekendt, er venstre af den opfattelse, at det er særdeles vigtigt at sikre en tilfredsstillende politimæssig betjening overalt i landet. Ikke mindst i et område, hvor der som her er tale om lokale forhold, der gør en politimæssig betjening særlig påkrævet, er det vigtigt at sikre den nødvendige betjening.

Konsekvensen af en nedlægning vil — hvis ikke den erstattes af anden betjening f. eks. fra grænsestationen — for lokalbefolkningen være, at man må forlade sig på politistationen i Nakskov, der ligger ca. 30 km væk, eller patruljevogne, som tilfældigt befinder sig i området.

På denne baggrund forekommer det uforståeligt, at man foretager en indskrænkning, så meget mere som det grundlag, på hvilket beslutningen er truffet, i høj grad er blevet draget i tvivl ikke mindst fra lokale myndigheders side. Her tænkes bl. a. på antallet af daglige politimæssige ekspeditioner.

Jeg håber derfor, at ministeren vil tage initiativ til at overveje beslutningen på ny eller på anden vis at sikre en tilfredsstillende politimæssig dækning.

Justitsminister *Orla Møllers* svar (1/6 76):

Politimesteren i Nakskov har i anledning af spørgsmålet bl. a. oplyst, at der i tiden

fra den 1. maj 1973 til den 1. juli 1975 på politi- og motorkontoret i Rødby i dagligt gennemsnit er foretaget følgende antal ekspeditioner af motor- og politikontorssager:

„Registrering af motorkøretøjer med udlevering af nummerplader er der ikke foretaget en eneste ekspedition af i det omhandlede tidsrum.

Afmeldelse af motorkøretøjer	1,9
Ejerskifter af motorkøretøjer	0,7
Ændringer	0,08
Pas	4,4
Udlevering og modtagelse af prøvenummerplader	1,2.“

Endvidere har kontorfunktionæren ved kontoret i et vist omfang bistået politipersonalet med udførelse af visse arbejdsopgaver.

I forbindelse med omlægningen af politikredsen den 1. april 1973 besluttedes det indtil videre at placere 2 kontorfunktionærer i Rødby, medens det øvrige kontorfunktionærpersonale i overensstemmelse med strukturudvalgets almindelige indstilling blev placeret ved politikredsens hovedkontor i Nakskov. Da der blev konstateret et kraftigt fald i sagsmængden ved kontoret i Rødby, blev den ene af kontorfunktionærerne den 1. juli 1974 forflyttet til Nakskov, hvor arbejdspresset var steget.

Faldet i antallet af sagsekspeditioner fortsatte imidlertid, og efter indstilling fra politimesteren har rigspolitichefen tiltrådt, at det særlige politikontorekspeditionssted i Rødby nedlægges. Der er ved denne afgørelse bl. a. lagt vægt på, at der fra politistationen i Rødby stadig vil kunne udleveres og videreekspederes blanketter m. v. til en række politi- og motorkontorforretninger. Det kan i den forbindelse nævnes, at politistationen i Rødby vil blive holdt åben for ekspeditioner af den nævnte art hverdage i tiden fra kl. 8 til 10 og fra kl. 15 til 16 samt torsdag fra kl. 15 til 17.

Justitsministeriet finder på den baggrund ikke grundlag for at ændre den i enighed mellem politimesteren i Nakskov og rigspolitichefen truffene beslutning. Det tilføjes, at der ikke i forbindelse med omlægningen vil ske nogen forringelse af den egentlige politimæssige betjening af Rødby kommune.

Af *Dohrmann* (FP) til socialministeren (25/5 76):

„Ministeren bedes oplyse, hvorfor et enkelt af Vietnambørnene ikke er blevet genforenet med resten af børnene, men er anbragt i en afdeling på Sølager under isolerede forhold.“

(Spm. nr. 504).

Begrundelse.

På et spørgsmål fra undertegnede den 12. maj 1976 om, hvornår de sidste af Vietnambørnene skulle løslades fra de lukkede afdelinger, oplyste ministeren, at der efter den 21. maj 1976 ikke ville være flere børn tilbage på de lukkede afdelinger, underforstået at alle omtalte børn efter nævnte dato ville være samlet på Skovholmgård.

Socialminister *Eva Gredals* svar (31/5 76):

I anledning af hr. *Dohrmanns* spørgsmål kan jeg oplyse, at den vietnamesiske dreng Binh den 19. maj 1976 blev overført fra den lukkede afdeling på Sølager til institutionens åbne afdeling.

Der har været særlige problemer vedrørende drengens placering sammen med de øvrige børn, og drengen har selv i forbindelse med tilbud om placering på andre institutioner udtrykt ønske om enten at forblive på Sølager eller at vende tilbage til Skovholmgård.

Personalet på Skovholmgård er i stadig kontakt med drengen, og der forhandles i øjeblikket om en evt. tilbagevenden.

Formanden:

Jeg minder om, at vi har endnu 16 sager til behandling, som alle gerne skal behandles inden døgnets udgang.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om adgangsregulering ved videregående uddannelser.

(Lovforslag nr. 247. Fremsat 6/5 76. Første behandling 13/5 76. Betænkning 25/5 76).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer samt spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Kristine Heltberg (SF):

Jeg skal naturligvis ikke være den, der prøver at holde folketinget i åndeløs spænding i endnu flere timer end højst nødvendigt, men jeg kan da ikke undlade at benytte denne anledning til endnu en gang at advare mod den form for adgangsregulering, der her er tale om, en adgangsbegrænsning, der netop i en arbejdsløshedsperiode er af en ganske særlig farlig karakter.

I denne forbindelse vil jeg atter en gang stille et spørgsmål til ministeren, som jeg har stillet i udvalget, og bede om at få det besvaret her: har ministeren i relation til begrebet erhvervs erfaring, som skal indgå som et led i optagelsesreglerne for dem, hvis studentereksamens karakterer ikke ligger højt nok, taget højde for, at også de folk, der har været arbejdsløse og derfor har en noget anden form for livserfaring end erhvervs erfaring, bliver taget med i den pulje af folk, der skal have suppleret deres karakter med erhvervs erfaring?

I denne forbindelse vil jeg meget gerne have ministeren til forhåbentlig at afkræfte et rygte, der har været fremme i pressen, om, at der skulle gøres forskel på den form for erfaring, der følger af værnepligten, og den erfaring, der følger af at have været militærnægter. Der har været tale om, at der skulle foreligge et udkast til en bekendtgørelse i den retning, nemlig at militærnægterne skulle stilles anderledes end de unge mennesker, der har aftjent deres værnepligt.

Derudover vil jeg blot atter pege på de urimeligheder, som jeg allerede har peget på ved de gentagne lejligheder, vi har drøftet dette problem, nemlig dette at foretage en adgangsbegrænsning netop i en periode med en så udbredt ungdomsarbejdsløshed. Det ville dog være en stor lykke for landet, hvis så mange som muligt af de unge mennesker fik lært så meget som muligt i denne periode i stedet for at måtte bede om støtte i form af arbejdsløshedsunderstøttelse eller socialhjælp.

Jeg vil videre pege på det socialt farlige i de kriterier, der er blevet stillet. Adgangsregulering synes under alle omstændigheder at være et meget forkert indgreb i den nuværende situation, men specielt adgangregulering på grundlag af studentereksamenskarakterer forekommer at være særdeles ubegrundet, og jeg synes ikke, vi i udvalget